

SERIKALI YA MAPINDUZI YA ZANZIBAR

WIZARA YA UTALII NA MAMBO YA KALE

**HOTUBA YA BAJETI YA WAZIRI WA UTALII
NA MAMBO YA KALE**

**MHESHIMIWA SIMAI MOHAMMED SAID
(MBM)**

**KUHUSU MAKADIRIO YA MAPATO NA
MATUMIZI YA FEDHA
KWA MWAKA WA FEDHA
2022/2023**

MEI, 2022

YALIYOMO

YALIYOMO	i
VIFUPISHO YA MANENO	iii
A. UTANGULIZI.....	1
B. MUUNDO WA WIZARA.....	3
C. MAJUKUMU YA MSINGI YA WIZARA.....	4
D. PROGRAMU KUU ZA WIZARA YA UTALII NA MAMBO YA KALE.....	5
E. MAPITIO YA UTEKELEZAJI WA BAJETI KWA MWAKA WA FEDHA 2021/2022	6
F. UTEKELEZAJI WA MIRADI YA MAENDELEO KWA MWAKA WA FEDHA 2021/2022	6
A. Programu ya Kuimarisha na Kuendeleza Maeneo ya Kihistoria ...	7
B. Programu ya Utangazaji na Uhamasishaji wa Utalii.....	8
G. TAARIFA YA UTEKELEZAJI WA PROGRAMU ZA WIZARA KWA MWAKA WA FEDHA 2021/2022	9
I. PROGRAMU YA MAENDELEO YA MAKUMBUSHO, MAMBO YA KALE NA UHIFADHI WA MJI MKONGWE.....	9
UTEKELEZAJI HALISI	10
II PROGRAMU YA KUSIMAMIA MAENDELEO YA UTALII.....	18
UTEKELEZAJI HALISI	18
III PROGRAMU YA UTANGAZAJI NA UHAMASISHAJI UTALII....	21
UTEKELEZAJI HALISI	22
IV PROGRAMU YA KURATIBU NA KUSIMAMIA MAENDELEO YA UTALII.....	25
UTEKELEZAJI HALISI	25
V PROGRAMU YA UENDESHAJI NA MIPANGO KATIKA SEKTA YA UTALII NA MAMBO YA KALE.....	29
UTEKELEZAJI HALISI	30
UTEKELEZAJI HALISI	32
UTEKELEZAJI HALISI	34
H. MIRADI YA MAENDELEO ITAKAYOTEKELEZWA NA WIZARA KWA MWAKA WA FEDHA 2022/2023	36
I. MWELEKEO WA BAJETI KWA MWAKA WA FEDHA 2022/2023	38

J. KUWASILISHA BAJETI YA MFUMO WA PROGRAMU (PROGRAM BASED BUDGET - PBB) KWA MWAKA WA FEDHA 2022/2023	39
Programu ya Kwanza: Programu ya Maendeleo ya Makumbusho, Mambo ya Kale na Uhifadhi wa Mji Mkongwe.	40
Programu ya Pili: Programu ya Kusimamia Maendeleo ya Utalii.....	41
Programu ya Tatu: Programu ya Utangazaji na Uhamasishaji Utalii.....	42
Programu ya Nne: Programu ya Uendelezaji na Uratibu wa Utalii.....	43
Programu ya Tano: Uendeshaji na Mipango katika Sekta ya Utalii na Mambo ya Kale.....	46
K. SHUKURANI	50
L. MAOMBI YA FEDHA KWA AJILI YA KUTEKELEZA PROGRAMU ZA WIZARA KWA MWAKA WA FEDHA 2022/2023 ..	53
M. HITIMISHO	53
VIAMBATISHO	54
MCHANGANUO KWA TAASISI ZISIZOPOKEA RUZUKU KWA MWAKA WA FEDHA 2021/2022	55
MCHANGANUO KWA TAASISI ZINAZOPOKEA RUZUKU KWA MWAKA WA FEDHA 2021/2022	56
MAPATO YALIOKUSANYWA JULAI 2021 HADI MACHI 2022 MAPATO YANAYOINGIA HAZINA.....	57
FEDHA ILIYOPATIKANA JULAI 2021 HADI MACHI 2022 KWA KILA PROGRAMU NDOGO	58
FEDHA ZILIZOKUSANYWA JULAI 2021 HADI JUNI 2022 KWA KILA PROGRAMU NDOGO	60
BAJETI INAYOOMBWA NA WIZARA YA UTALII NA MAMBO YA KALE KWA MWAKA WA FEDHA 2022/2023	61
TAASISI ZA RUZUKU.....	62
BAJETI INAYOOMBWA NA WIZARA YA UTALII NA MAMBO YA KALE KWA MWAKA WA FEDHA 2022/2023 KWA KILA PROGRAMU NDOGO	63
MAKADIRIO YA MAPATO KWA MWAKA WA FEDHA 2022/2023	66
WAFANYAKAZI WA WIZARA YA UTALII NA MAMBO YA KALE AMBAO WAMEKWENDA MASOMONI KWA MWAKA 2021/2022 ..	67

VIFUPISHO VYA MANENO

CCM	Chama Cha Mapinduzi
CRDB	Centenary Rural Development Bank
EAC	East African Community
EU	European Union
FM	Frequency Modulation
GTB	Georgia Travel Bureau
GTI	Georgia Transportation Institute
HAS	Hotel Association of Zanzibar
ICT	Information and Communication Technology
JUHIMKO	Jumuiya ya Uhifadhi wa Mji Mkongwe
JUWALAZA	Jumuiya ya Wakalimani wa Lugha ya Alama Zanzibar
NMB	National Microfinance Bank
PATI	Pemba Association of Tourism Investors
PBZ	Peoples Bank of Zanzibar
SMIDA	The Micro, Small and Medium Industrial Development Agency (SMIDA)
SUZA	The State University of Zanzibar
TATO	Tanzania Association of Tour Operators
TV	Televisheni
TZ	Tanzania
UAE	United Arabs Emirates
UK	United Kingdom
UNDP	United Nations Development Programmes
UNECA	United Nations Economic Commission for Africa

UNESCO	United Nations Educational Scientific and Cultural Organization
UNICEF	United Nations International Children Emergency Fund
USA	United States of America
USD	United States Dollar
ZAHEFO	Zanzibar Heritage Foundation
ZATI	Zanzibar Association of Tourism Investors
ZATO	Zanzibar Association of Tour Operators
ZATOGA	Zanzibar Tour Guides Association
ZAWA	Zanzibar Water Authority
ZBC	Zanzibar Broadcasting Corporation
ZEMA	Zanzibar Environmental Management Authority

**HOTUBA YA BAJETI YA WAZIRI WA
UTALII NA MAMBO YA KALE,
MHESHIMIWA SIMAI MOHAMMED SAID (MBM),
KUHUSU MAKADIRIO YA MAPATO NA MATUMIZI
YA FEDHA, AKIWASILISHA KATIKA
BARAZA LA WAWAKILISHI,
KWA MWAKA WA FEDHA 2022/2023**

A. UTANGULIZI

- Mheshimiwa Spika**, awali ya yote naomba nianze kwa kumshukuru Mwenyezi Mungu Mtukufu muumba wa Mbingu na Ardhi kwa kutupa uzima na uhai pamoja na kutuwezesha kukutana tena leo katika Baraza lako ili tuweze kujadili utekelezaji wa Malengo na Majukumu ya Wizara kwa manufaa ya wananchi wa Zanzibar. Tunamuomba Mwenyezi Mungu atuongoze vyema katika kutekeleza jukumu hili, huku tukitanguliza mbele maslahi mapana ya Taifa letu.
- Mheshimiwa Spika**, kwa ruhusa yako naomba nichukue fursa hii kumpongeza Rais wa Zanzibar na Mwenyekiti wa Baraza la Mapinduzi, Mheshimiwa Dkt. Hussein Ali Mwinyi kwa kasi anayokwenda nayo ya kuwatumikia wananchi wa Unguja na Pemba. Kasi hiyo ya utekelezaji inakwenda sambamba na maagizo ya Ilani ya Uchaguzi ya Chama cha Mapinduzi (CCM) ya Mwaka 2020 - 2025, Dira ya Maendeleo ya Zanzibar 2050, pamoja na Mpango Mkakati wa Kupunguza Umaskini Zanzibar. Aidha, katika kipindi hiki kifupi cha uongozi wake, tumeshuhudia

Mheshimiwa Rais wa Zanzibar na Mwenyekiti wa Baraza la Mapinduzi akikutana na wawekezaji pamoja na wafanyabiashara wakubwa wenye nia ya kuwekeza nchini mwetu, kufanya uwekezaji utakaopelekea kukua kwa uchumi wa nchi pamoja na kuongeza fursa za ajira kwa vijana wetu wa Unguja na Pemba. Kwa pamoja tuendeleo kumuomba kwa Mwenyezi Mungu afya njema pamoja na kumzidishia jitihada na maarifa ya kuendelea kuwatumikia wananchi wa Zanzibar ili ile Neema Tupu, iweze kumfikia kila mmoja wetu.

3. **Mheshimiwa Spika**, kwa namna ya kipekee kabisa nampongeza Rais wa Zanzibar na Mwenyekiti wa Baraza la Mapinduzi Mheshimiwa Dkt. Hussein Ali Mwinyi, kwa kuanzisha Mfumo Maalumu wa Sema na Rais (SNR). Mfumo huu unawashirikisha wananchi moja kwa moja katika kuelezea kero na changamoto zinazowakabili katika sehemu zao husika. Katika mwaka wa fedha 2021/2022 Wizara ya Utalii na Mambo ya Kale imepokea jumla ya kero na changamoto 31, katika hizo 23 tayari zimeshapatiwa ufumbuzi na changamoto nane zinaendelea kufanyiwa kazi. Nitoe pongezi kwa watendaji wanaosimamia mfumo huu, kwani umekuza Uwajibikaji na Uwazi kwa Wakuu wa Taasisi katika kutekeleza Majukumu yao ya kila siku.
4. **Mheshimiwa Spika**, napenda kuchukua fursa hii kumpongeza Mheshimiwa Othman Masoud Othman, Makamu wa Kwanza wa Rais pamoja na Mheshimiwa Hemed Suleiman Abdulla, Makamu wa Pili wa Rais, kwa kuchapa kazi kwa kiwango cha hali ya juu na kumsaidia

Rais wa Zanzibar na Mwenyekiti wa Baraza la Mapinduzi Dkt. Hussein Ali Mwinyi katika kufanikisha utekelezaji wa malengo ya nchi pamoja na kuendelea kuibakisha nchi yetu katika hali ya Umoja, Upendo na Mshikamano huku tukijivunia Amani na Utulivu uliotawala.

5. **Mheshimiwa Spika**, napenda kuchukua nafasi hii adhimu, kukupongeza wewe Spika wa Baraza la Wawakilishi pamoja na wasaidizi wako wote akiwemo Naibu Spika, Wenyeviti wa Baraza, Katibu wa Baraza, Wajumbe wa Baraza, Maofisa na Wafanyakazi wote wa Baraza la Wawakilishi kwa jitihada za hali ya juu wanazozitumia katika kufanikisha majukumu ya Baraza hili.
6. **Mheshimiwa Spika**, napenda kuchukua fursa hii kuishukuru Kamati ya kudumu ya Baraza la Wawakilishi ya Kilimo, Biashara na Utalii ikiongozwa na Mwenyekiti mahiri Mheshimiwa Yussuf Hassan Iddi na Makamu Mwenyekiti Mheshimiwa Aza Januari Joseph pamoja na wajumbe wake wote kwa Maelekezo, Ushauri na Miongozo makini wanayotupa wakati wa kutekeleza Majukumu na Miradi ya Maendeleo ya Wizara. Mimi binafsi na watendaji wenzangu wote tunafarijika sana kuwa nao kwa kushirikiana vizuri katika utekelezaji wa kazi zetu.

B. MUUNDO WA WIZARA

7. **Mheshimiwa Spika**, Wizara ya Utalii na Mambo ya Kale ina dhamana ya kusimamia Sekta Kuu mbili ambazo ni Utalii na Mambo ya Kale. Sekta hizi hujumuisha Kamisheni moja, Idara nne, Mamlaka moja na Ofisi Kuu Pemba ambazo ni: -

- i. Kamisheni ya Utalii Zanzibar
- ii. Idara ya Utalii
- iii. Idara ya Makumbusho na Mambo ya Kale
- iv. Idara ya Uendeshaji na Utumishi
- v. Idara ya Mipango, Sera na Utafiti
- vi. Mamlaka ya Hifadhi na Uendelezaji Mji Mkongwe
- vii. Ofisi Kuu Pemba

C. MAJUKUMU YA MSINGI YA WIZARA

8. **Mheshimiwa Spika**, Wizara ya Utalii na Mambo ya Kale pamoja na mambo mengine pia inatekeleza majukumu yafuatayo: -
 - i. Kuitangaza Zanzibar kiutalii ndani na nje ya nchi.
 - ii. Kukuza pato la nchi kupitia Sekta ya Utalii.
 - iii. Kuwashawishi wawekezaji wa ndani na nje ya nchi kuanzisha miradi ya utalii itakayotoa tija kwa wananchi.
 - iv. Kuyalinda, kuyahifadhi na kuyatangaza maeneo ya kihistoria yaliyopo nchini.
 - v. Kuvitunza vitu na mabaki ya kihistoria yaliyopo nchini ili kuweka kumbukumbu kwa faida ya kizazi cha sasa na kizazi kijacho.
 - vi. Kuuhifadhi na kuuendeleza Mji Mkongwe wa Zanzibar.

D. PROGRAMU KUU ZA WIZARA YA UTALII NA MAMBO YA KALE

9. **Mheshimiwa Spika**, Wizara ya Utalii na Mambo ya Kale inatekeleza Malengo na Majukumu kwa kufuata mfumo maalumu wa bajeti (Program Based Budget, PBB), ambapo Wizara inasimamia programu kuu tano na programu ndogo tatu.

Programu Kuu za Wizara ni : -

- i. Programu ya Maendeleo ya Makumbusho, Mambo ya Kale na Uhifadhi wa Mji Mkongwe.
- ii. Programu ya Kusimamia Maendeleo ya Utalii.
- iii. Programu ya Utangazaji na Uhamasishaji Utalii.
- iv. Programu ya Uendelezaji na Uratibu wa Utalii.
- v. Programu ya Utawala na Uendeshaji katika Sekta ya Utalii na Mambo ya Kale.

Programu ndogo za Wizara ni: -

- i. Kuratibu na Kusimamia Mipango Mikuu ya Wizara.
- ii. Utawala na Uendeshaji katika sekta ya Utalii na Mambo ya Kale.
- iii. Kuratibu na Kusimamia Utawala, Uendeshaji na Mipango ya Ofisi Kuu Pemba.

E. MAPITIO YA UTEKELEZAJI WA BAJETI KWA MWAKA WA FEDHA 2021/2022

10. **Mheshimiwa Spika**, katika mwaka wa fedha 2021/2022, Wizara ya Utalii na Mambo ya Kale ilikadiriwa kupata **shilingi 12,215,705,852/=** kwa ajili ya kutekeleza programu kuu tano na Miradi ya Maendeleo ya Wizara. Kati ya hizo **shilingi 3,100,987,850/=** kwa kazi za kawaida, **shilingi 3,614,718,002/=** kwa ajili ya Mishahara na **shilingi 5,500,000,000/=** kwa kazi za Maendeleo. Aidha, Wizara ilipangiwa kukusanya jumla ya **shilingi 5,842,834,000/=** zinazokwenda Mfuko Mkuu wa Serikali.
11. **Mheshimiwa Spika**, katika mwaka wa fedha 2021/2022, Wizara ya Utalii na Mambo ya Kale ilipata jumla ya **shilingi 6,228,605,288/=** sawa na **asilimia 50.99**. Kati ya fedha hizo **shilingi 1,437,165,687/=** zilipatikana kwa kazi za kawaida sawa na **asilimia 46.35**, **shilingi 2,707,447,130 /=-** zilipatikana kwa ajili ya Mishahara sawa na **asilimia 74.90** na **shilingi 2,083,992,471** zilipatikana kwa ajili ya utekelezaji miradi ya maendeleo sawa na **asilimia 59.54**. Aidha, Wizara ilikusanya **shilingi 4,211,052,270/=** sawa na **asilimia 72.07** zilizoingia katika Mfuko Mkuu wa Serikali na (**Tafadhali angalia kiambatisho namba 1A hadi 1E**).

F. UTEKELEZAJI WA MIRADI YA MAENDELEO KWA MWAKA WA FEDHA 2021/2022

12. **Mheshimiwa Spika**, katika mwaka wa fedha 2021/2022 Wizara imefanikiwa kutekeleza miradi ifuatayo: -

Programu ya Kuimarisha na Kuendeleza Maeneo ya Kihistoria

13. **Mheshimiwa Spika**, katika mwaka wa fedha wa 2021/2022 Wizara ya Utalii na Mambo ya Kale ilipanga kuyaimarisha maeneo ya kihistoria kwa kufanya matengenezo Makumbusho ya Viumbe Hai na Makumbusho ya Amani yaliyopo Mnazi Mmoja Unguja, kuimarisha Pango la Watoro na Pango la Kijiji yaliyopo Makangale Pemba pamoja na kuimarisha Misikiti na Makaburi ya kihistoria yaliyopo Chwaka Tumbe. Mradi huu kwa ujumla ulitengewa jumla ya **Tsh 3,500,000,000/=** na hadi sasa umefanikiwa kupata **2,083,992,471/=** sawa na **asilimia 59.54**
14. **Mheshimiwa Spika**, mradi wa Kuimarisha Makumbusho ya Viumbe Hai na Makumbusho ya Amani Mnazi Mmoja Unguja unatekelezwa na kampuni ya Azim Contractor Limited, mradi huu unagharimu **Tsh 769,605,546/=** na tayari mjenzi ameshalipwa **Tsh 125,327,883.61/=** Sawa na **asilimia 16.2** ya fedha. Kwa mujibu wa Mkataba mradi huu ulipangiwa kutekelezwa kwa muda wa miezi 10 kuanzia mwezi wa Agosti mwaka 2021 hadi mwezi wa Juni mwaka 2022. Kwa sasa mjenzi anaendelea na kazi ya kulipaka rangi jengo la Makumbusho ya Viumbe Hai pamoja na ujenzi wa mabanda ya kuwekea ndege wanaofugwa. Utekelezaji wa mradi huu kwa sasa umefikia **asilimia 45**.
15. **Mheshimiwa Spika**, mradi wa Kuimarisha eneo la kihistoria la Chwaka Tumbe Pemba. Mradi huu unatekelezwa na muunganiko wa Kampuni ya Osaju Company Limited

na Salem Construction Limited ambapo unagharimu **Tsh 738,212,100.00/=** na hadi sasa mjenzi ameshalipwa **Tsh 216,713,310/=** sawa na **asilimia 29**. Mradi huu kwa mujibu wa Mkataba umepangwa kutekelezwa kwa kipindi cha miezi 10. Kuanzia mwezi wa Agosti mwaka 2021 hadi mwezi wa Juni Mwaka 2022. Utekelezaji wa mradi huu umefikia **asilimia 42**.

- 16. Mheshimiwa Spika**, mradi wa Kuimarisha pango la Watoro na pango la Kijiji unatekelezwa na Kampuni ya Yassin & Sons LTD, ambapo mradi huu umetengewa **Tsh 574,000,035.00/=**, tayari mjenzi ameshalipwa **Tsh 152,869,538/=** sawa na **asilimia 27** ya fedha za mradi. Kwa mujibu wa Mkataba mradi huu ulipangiwa kutekelezwa kwa muda wa miezi 10 kuanzia mwezi wa Agosti mwaka 2021 hadi mwezi wa Juni Mwaka 2022. Utekelezaji wa mradi huu umefikia **asilimia 40**.

Programu ya Utangazaji na Uhamasishaji wa Utalii

- 17. Mheshimiwa Spika**, programu hii inatekeleza Mradi wa kuimarisha utalii kwa wote ambapo katika mwaka wa fedha 2021/2022 mradi huu umetengewa **Tsh 2,000,000,000/=**, hadi Machi 2022 mradi huu haujaingiziwa fedha. Mradi huu unalenga kuweka miundombinu imara ya maji, umeme na barabara ili kumuwezesha muwekezaji kuja kuwekeza katika eneo hilo la Bungi. Kazi ya uwekaji miundombinu hiyo imekabidhiwa kampuni ya **KIN INVESTMENT COMPANY LTD**.

G. TAARIFA YA UTEKELEZAJI WA PROGRAMU ZA WIZARA KWA MWAKA WA FEDHA 2021/2022

18. Mheshimiwa Spika, katika mwaka wa fedha 2021/2022 Wizara ilipanga kutekeleza programu kuu tano kama ifuatavyo: -

- i. Programu ya Maendeleo ya Makumbusho, Mambo ya Kale na Uhifadhi wa Mji Mkongwe.
- ii. Programu ya Kusimamia Maendeleo ya Utalii.
- iii. Programu ya Utangazaji na Uhamasishaji Utalii.
- iv. Programu ya Uendelezaji na Uratibu wa Utalii.
- vi. Programu ya Utawala na Uendeshaji katika Sekta ya Utalii na Mambo ya Kale.

I. PROGRAMU YA MAENDELEO YA MAKUMBUSHO, MAMBO YAKALE NA UHIFADHI WA MJI MKONGWE.

19. Mheshimiwa Spika, lengo kuu la programu hii ni kuwa na Mji Mkongwe na maeneo ya kihistoria yaliyohifadhiwa, kuimarishwa na kuendelezwa kwa faida ya kizazi cha sasa na cha baadae, matokeo ya muda mrefu ni kuyahifadhi, kuyalinda, kuyatangaza na kuyaendeleza maeneo ya kihistoria yaliyopo nchini pamoja na Uhifadhi wa Mji Mkongwe ili kubakia kuwa urithi wa kitaifa, kikanda na kimataifa.

20. **Mheshimiwa Spika**, programu hii ya Uendelezaji wa Makumbusho, Mambo ya Kale na Uhifadhi wa Mji Mkongwe inatekelezwa na Idara ya Makumbusho na Mambo ya Kale na Mamlaka ya Hifadhi na Uendelezaji Mji Mkongwe.
21. **Mheshimiwa Spika**, huduma zinazotolewa na programu hii ni Uhifadhi na Uendelezaji wa Makumbusho, Maeneo ya Kihistoria, Mambo ya Kale pamoja na Mji Mkongwe.

UTEKELEZAJI HALISI

22. **Mheshimiwa Spika**, Idara ya Makumbusho na Mambo ya Kale imefungua rasmi Makumbusho ya Kasri ya Kibweni, ambalo hapo awali ilikuwa IKULU. Ufunguzi wa kasri hilo umefanyika tarehe 16/03/2021, baada ya kulifanyia matengenezo ili kuweza kulirudisha katika muonekano wake mzuri. Makumbusho haya yanaelezea historia ya Watawala wa zamani wenye asili ya Kiarabu waliokuwa wakitawala katika mwambao wa Afrika Mashariki. Kufunguliwa kwa Makumbusho haya kunaongeza idadi ya vivutio vya kitalii vilivyopo nchini.
23. **Mheshimiwa Spika**, katika hatua za kuendeleza historia za watu maarufu duniani waliowahi kuishi Zanzibar, Idara ya Makumbusho na Mambo ya Kale imeadhimisha siku ya Dkt. Livingstone, ambaye ni mvumbuzi na mmishonari maarufu aliyewahi kuishi hapa Zanzibar na kuacha historia kubwa ambayo imekuwa ni sehemu ya kivutio kwa wageni wanaoingia nchini. Siku ya Dkt. Livingstone imeadhimishwa **tarehe 19/03/2022** kwa kufanya ziara iliyohusisha maeneo

yote yenye kumbukumbu za mvumbuzi huyo. Walioshiriki katika ziara hiyo ni watembeza wageni, vijana wa Chama cha Mapinduzi na Dayosisi ya Kanisa la Mkunazini.

24. **Mheshimiwa Spika**, Idara ya Makumbusho na Mambo ya Kale imeadhimisha Siku ya Urithi Duniani. Maadhimisho hayo yamefanyika **tarehe 18/4/2022** kwa kufanya shughuli za upandaji wa miti ya aina ya miembe 100 katika eneo la Bungi, miembe hiyo imewekwa katika zile sehemu ambazo miembe ya asili imekufa au kung'oka. Zoezi hili limewashirikisha wananchi wa eneo husika pamoja na wadau wa Mambo ya Kale. Lengo la kupanda miti hiyo ni kuendeleza na kuitunza historia ya eneo hilo.
25. **Mheshimiwa Spika**, katika hatua za kuwaelimisha wananchi juu ya umuhimu wa kuyahifadhi na kuyaendeleza maeneo ya kihistoria yaliyopo nchini, Idara ya Makumbusho na Mambo ya Kale imeandaa na kurusha hewani jumla ya vipindi 27 kupitia Redio na Televisheni. Vipindi hivyo vilirushwa kupitia ZBC TV vipindi vitatu , ZBC Redio vipindi viwili, Haiba FM Redio vipindi vinne, Chuchu FM Redio vipindi vitano, Hits FM Redio vipindi vitatu, Zanzibar Cable TV vipindi vitano na Habari FM Redio vipindi vinne. Aidha, Idara imefanya ziara maalumu kwa Madiwani wa Mkoa wa Mjini Magharibi, ambapo wamepata fursa ya kutembelea maeneo ya kihistoria ya Maruhubi, Mtoni, Bububu kwenye kasri ya Selme, Hamam la Kidichi, Kasri ya Dunga na Kasri ya Bi Khole iliyopo Bungi. Ziara hii imelenga kuendeleza dhana ya Utalii kwa Wote pamoja na kuyatangaza maeneo ya kihistoria.

- 26. Mheshimiwa Spika,** Idara ya Makumbusho na Mambo ya Kale, imekamilisha kufuatilia upatikanaji wa Hati Miliki katika maeneo ya kihistoria ya Mkamandume na Chwaka Tumbe yaliyopo Pemba. Pia, Idara imefanya matengenezo ya mabango saba ya maelezo katika maeneo ya kihistoria manne ya Unguja ambayo ni Maruhubi, Kibweni, Kidichi na Mangapwani, kwa upande wa Pemba Idara imefanya matengenezo ya mabango matatu katika maeneo ya kihistoria ya Ras Mkumbuu, Kichokochwe na Mkamandume. Vile vile, Idara imefanya utafiti wa masimulizi (Oral History) katika eneo la Tumbatu kwa lengo la kupata historia kamili na sahihi ya eneo hilo ili iweze kutumika kwa faida ya kizazi chas asa na kizazi cha baadae, utafiti huu umewashirikisha wazee na watu maarufu wanaoishi katika maeneo hayo.
- 27. Mheshimiwa Spika,** Idara ya Makumbusho na Mambo ya Kale imepokea jumla ya watu 3,698 ambao wametembelea maeneo na sehemu za kihistoria zilizopo Unguja na Pemba. Kati ya watu hao, wenyeji waliotembelea maeneo hayo ni 761, wageni kutoka nje ya nchi ni 1,437 na wanafunzi ni 1,500. Nichukue fursa hii kuwahamasisha wananchi pamoja na nyinyi Wajumbe wa Baraza la Wawakilishi kutenga muda kwa ajili ya kuyatembelea maeneo na sehemu za kihistoria zilizopo nchini kwa lengo la kuitambua na kuifahamu historia ya nchi yetu ili iwe urithi mzuri kwa kizazi cha baadae.
- 28. Mheshimiwa Spika,** katika jitihada za kuimarisha utendaji kazi pamoja na kukuza uwezo wa wafanyakazi, Idara ya Makumbusho na Mambo ya Kale imegharamia upatikanaji wa vifaa vya ofisi vikiwemo vifaa vya kuandikia, vifaa vya

usafi, malipo ya umeme na maji. Pia, Idara imegharamia upatikanaji wa mafunzo kwa wafanyakazi wake watatu ambao wanasoma katika Chuo cha ZAWA Training Centre, SUZA na Chuo kikuu cha Dae es Salaam. Vile vile, Idara imelipa stahiki za likizo kwa wafanyakazi 32 pamoja na kuwalipa walinzi 29 wanaolinda baadhi ya maeneo ya kihistoria yaliyopo nchini. Kadhalika, Idara imegharamia safari za kikazi kwa wafanyakazi wake walioshiriki kwa upande wa Pemba, Unguja na Dar es Salaam.

29. **Mheshimiwa Spika**, Mamlaka ya Hifadhi na Uendelezaji Mji Mkongwe ina jukumu la kuhakikisha kwamba urithi wa kihistoria wa majengo, utamaduni wa asili, mandhari, na vivutio vyengine vya Mji Mkongwe vinabakia katika hali yake ya asili kwa faida ya vizazi vya sasa na vizazi vijavyo pamoja na kudumisha hadhi ya urithi ya mji wetu duniani.
30. **Mheshimiwa Spika**, katika mwaka wa fedha 2021/2022 Mamlaka imeendelea kusimamia uhifadhi na uendelezaji wa Mji wetu wa Urithi wa Kimataifa kwa kufanya kazi zifuatazo: -
31. **Mheshimiwa Spika**, Mamlaka inaendelea kusimamia ukarabati wa jengo la Beit - El - Ajaib ambapo tathmini ya zabuni kwa ajili ya kumpata mkandarasi wa kufanya ukarabati wa jengo hili imewasilishwa Serikali ya Ufalme wa Oman na wametoa maoni yao. Aidha, maoni hayo yanaendelea kufanyiwa kazi na ukarabati unatarajiwa kuanza baada ya kukamilika kuyafanyia kazi maoni yalioletolewa ya ripoti hiyo. Ukarabati wa jengo hili ulitarajiwa kuanza mwanzoni

mwa mwezi wa Februari, 2022, lakini haukuwezekana kwa sababu Wakandarasi hawakuweza kupata gharama za baadhi ya vifaa kama vile “Cast Iron Column”, “Cast Iron Baluster”, “I Section Beams”, “Fiber Reinforcing Bars”, ambavyo vinatakiwa kuagizwa kutoka nchi za nje. Hali hii ndio iliyopelekea kuongeka muda wa zabuni na kuchelewa utekelezaji wa mradi.

32. **Mheshimiwa Spika**, Mamlaka ya Hifadhi na Uendelezaji Mji Mkongwe imeendelea na kazi ya dharura ya kulihami jengo la Kasri la Wananchi liliopo Forodhani kwa kuliwekea vizuizi katika upande wa nyuma wa jengo hilo, kuziba nyufa zinazoashiria hatari ndani ya jengo hilo pamoja na kufanya uchunguzi wa udongo (Soil Investigation). Jengo hili ni miongoni mwa majengo ambayo yanatarajiwa kufanyiwa matengenezo makubwa na Serikali ya Ufalme wa Oman. Kwa sasa washirika hao wanakamilisha taratibu zao kabla ya kuanza rasmi kazi ya ujenzi wa jengo hilo.
33. **Mheshimiwa Spika**, Mamlaka ya Hifadhi na Uendelezaji Mji Mkongwe inaendelea kusimamia utekelezaji wa Mradi wa Mpango Salama na Endelevu wa Utembeaji ndani ya eneo la Mji Mkongwe (Safe and Sustainable Mobility Plan), ambapo mapendekezo ya mradi tayari yamewasilishwa katika kikao cha Baraza la Mapinduzi na kutolewa maelekezo ya kuimarisha mapendekezo hayo. Kwa sasa, Mamlaka inayafanyia kazi mapendekezo hayo kabla ya kuanza kutumika rasmi kwa mradi huu. Kuanza kufanya kazi kwa mradi kutapunguza msongamano wa vyombo vya moto vinavyoingia ndani ya Mji Mkongwe pamoja na kutoa fursa

kwa wananchi na wageni waliopo Mji Mkongwe kufanya shughuli zao katika hali ya usalama zaidi,

- 34. Mheshimiwa Spika,** katika hatua za kwenda sambamba na mtazamo wa nchi wa uwekezaji, Mamlaka ya Hifadhi na Uendelezaji wa Mji Mkongwe ilitangaza fursa ya uwekezaji kwa majengo na maeneo ya Mji Mkongwe kwa awamu mbili na jumla ya wawekezaji 21 wamepatiwa fursa hii. Hata hivyo, wawekezaji 10 tu ndio waliokamilisha taratibu za kulipa fedha ya utangulizi, ambapo kiasi cha **USD 1,000,000/=** na **Tsh 1,443,003,500/=** zimeweza kupatikana, hii inafanya jumla ya **Tsh 3,743,003,500/=** zilizokusanywa. Fedha hizi zimeingizwa katika Mfuko maalumu wa Uhifadhi wa Mji Mkongwe ambao una lengo la kuimarisha miundo mbinu ya maji, umeme, barabara zilizomo ndani ya Mji Mkongwe pamoja na kugharamia uhamishwaji wa taasisi za Serikali ambazo majengo yao yamepatiwa uwekezaji. Miongoni mwa taasisi zilizogharamiwa kuhamishwa ni pamoja na Ofisi ya Mkuu wa Wilaya ya Mjini kuhamishiwa Amani na Ofisi ya Meya wa Jiji la Zanzibar kuhamishiwa katika jengo la Michenzani Mall.
- 35. Mheshimiwa Spika,** Mamlaka ya Hifadhi na Uendelezaji Mji Mkongwe inaendelea na jukumu la kusimamia ujenzi unaoendelea ndani ya eneo la Mji Mkongwe ili kuhakikisha kwamba ujenzi wote unaofanyika unafuata masharti yaliyowekwa, katika kufanikisha hili Mamlaka imesimamia utekelezaji wa mradi mkubwa wa ujenzi wa maduka mapya katika eneo la Darajani unaojulikana kwa jina la Darajani Souk. Aidha, Mamlaka ya Mji Mkongwe imesimamia

ukarabati wa jengo nambari 189 liliopo Gizenga ambalo matengenezo yake yamekamilika pamoja na kusimamia matengenezo yanayoendelea ya jengo maarufu la Mnadani, majengo haya yanamilikiwa na Shirika la Nyumba. Vile vile, Mamlaka imetoa jumla ya vibali 193 kwa kazi za matengenezo ya kawaida pamoja na ujenzi mpya katika eneo la Hifadhi ya Mji Mkongwe.

- 36. Mheshimiwa Spika,** Mamlaka kupitia Ofisi ya Mwanasheria Mkuu wa Serikali imekamilisha kuifanyia marekebisho madogo ya Sheria ya Mamlaka ya Hifadhi na Uendelezaji Mji Mkongwe Nambari 4 ya mwaka 2010, kupitia Marekebisho ya Sheria Mbali Mbali nambari 7 ya mwaka 2021. Marekebisho hayo yalikusishia uanzishwaji wa Mfuko wa Uhifadhi wa Mji Mkongwe pamoja na kutambua uwekezaji wa majengo na maeneo katika eneo la Mji Mkongwe. Aidha, kwa sasa Mamlaka imekamilisha kazi ya kuandaa Rasimu ya Kanuni ya Sheria hiyo na inaendelea na hatua ya kuiwasilisha kwa wadau.
- 37. Mheshimiwa Spika,** Mamlaka ya Hifadhi na Uendelezaji Mji Mkongwe kwa mara ya kwanza imefanya maadhimisho ya Siku ya Mji Mkongwe tarehe 02/12/2021. Siku hii imeadhimishwa kwa kufanyika matukio mbali mbali yanayohusiana na Mji Mkongwe yakiwemo utoaji wa elimu wa namna ya ujengaji na utunzaji wa majengo ya Mji Mkongwe, Maonesho ya kazi za mikono za Wajasiriamali waliopo Mji Mkongwe pamoja na kufanyika kwa matembezi ya wanafunzi wanaosoma Skuli za Mji Mkongwe. Kuadhimishwa kwa siku hii kunalenga kuthamini na

kutambua thamani ya kipekee uliokuwa nao Mji Mkongwe katika nyanja ya Kitaifa, Kikanda na Kimataifa.

- 38. Mheshimiwa Spika,** Mamlaka kwa kushirikiana na Tume ya Taifa ya UNESCO Tanzania imetoa mafunzo kuhusiana na umuhimu wa uhifadhi wa Mji Mkongwe kwa viongozi mbalimbali wakiwemo Wakuu wa Mikoa na Wakuu wa Wilaya zote za Unguja, Kamati ya Makatibu Wakuu pamoja na taasisi ambazo ni wadau wa karibu wa Mji Mkongwe. Pia, Mamlaka imegharamia mafunzo ya Stashahada ya “ICT” kwa mfanyakazi mmoja, Utunzaji kumbukumbu kimtandao kwa wafanyakazi watatu na mfanyakazi mmoja amepatiwa mafunzo ya awali kwa watumishi, pamoja na kuwapatia mafunzo ya ufungaji wa hesabu (final account) kwa wakuu wa vitengo na divisheni.
- 39. Mheshimiwa Spika,** Mamlaka imegharamia safari za kikazi kwa watendaji wawili kwenda Kondoa kushiriki mafunzo na uandaaji wa Mpango wa Uhifadhi wa Michoro ya Miamba ya Kale iliopo Kolo - Kondoa, wafanyakazi wawili kwenda Mtwara kwa ajili ya maadhimisho ya Siku ya Mji Mkongwe wa Mikindani, wafanyakazi wawili kwenda Pemba kwa ajili ya kuibua maeneo mapya ya uhifadhi ambayo ni Ras Mkumbuu na Kisiwa cha Misali pamoja na mfanyakazi mmoja kwenda Kibaha kushiriki kikao cha mkataba wa UNESCO wa 1970 wa kuzuwia uingizaji na utorohaji wa vitu vya Kiutamaduni katika nchi wanachama wakati wa maafa. Vile vile, Mamlaka imelipa stahiki za malipo ya muda wa ziada na likizo kwa wafanyakazi 17.

40. Mheshimiwa Spika, katika mwaka wa fedha 2021/2022, Programu hii iliidhinishiwa jumla ya **shilingi 512,800,000/=** kwa kazi za kawaida na hadi kufikia Machi 2022 imefanikiwa kupata **shilingi 198,610,826.61/=** sawa na **asilimia 38.73, shilingi 1,441,072,446/=** ziliidhinishwa kwa ajili ya mishahara na hadi kufikia Machi 2022 imefanikiwa kupata **shilingi 1,091,882,065/=** sawa na **asilimia 75.76**. Pia, Programu hii imetakiwa kukusanya jumla ya **332,800,000/=**, hadi kufikia Machi 2022, jumla ya **shilingi 168,815,350/=** zimekusanywa sawa na **asilimia 50.72 (Tafadhali angalia kiambatisho namba 1D na 1E)**.

II. PROGRAMU YA KUSIMAMIA MAENDELEO YA UTALII.

41. Mheshimiwa Spika, lengo kuu la programu hii ni kuratibu na kusimamia shughuli za Utalii nchini, matokeo ya muda mrefu ni kuwa na utalii endelevu na wenye tija kwa maslahi ya nchi na wananchi, huduma zinazotolewa katika programu hii ni kusimamia utekelezaji wa sera, sheria na mipango ya utalii. Programu hii inatekelezwa na Idara ya Utalii.

UTEKELEZAJI HALISI

42. Mheshimiwa Spika, itakumbukwa kwamba katika mwezi Agosti, 2021 Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania Mheshimiwa Samia Suluhu Hassan akishirikiana na Rais wa Zanzibar na Mwenyekiti wa Baraza la Mapinduzi Mheshimiwa Dkt. Hussein Ali Mwinyi wameshiriki katika maandalizi ya filamu maarufu ya “The Royal Tour” ambayo imerikodiwa katika maeneo mbali mbali ya Zanzibar na Tanzania kwa

ujumla. Kwa upande wa Unguja maeneo yaliyorikodiwa ni Ndiyani, Kizimkazi, Mji Mkongwe, Mashamba ya Viungo na kiwanda cha Inaya cha kutengeneza sabuni. Aidha, kwa upande wa Pemba maeneo yaliyorikodiwa ni Makangale ambapo Mheshimiwa Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Mheshimiwa Rais wa Zanzibar na Mwenyekiti wa Baraza la Mapinduzi wameshiriki tukio la uvuaji samaki katika bahari ya eneo hilo.

43. **Mheshimiwa Spika**, lengo kuu la utayarishaji wa filamu hii ni kuitangaza Tanzania kimataifa katika nyanja ya Utalii, Uwekezaji na Utamaduni. Katika filamu hiyo Mama Samia Suluhu Hassan amevaa uhusika wa kuwa muongoza wageni (Tour Guide) ambapo amemtembeza mgeni wake bwana Peter Greenberg katika maeneo mbali mbali ya vivutio vya wageni na sehemu za uwekezaji zilizopo Zanzibar na Tanzania kwa ujumla.
44. **Mheshimiwa Spika**, mara baada ya kukamilika maandalizi ya ukuchukuaji wa filamu hiyo, shughuli za uzinduzi imeanza rasmi katika miji mbali mbali ambapo tarehe 18 April, 2022, filamu hiyo imeanza kuzinduliwa jiji la New York na tarehe 21 April, 2022 filamu hiyo imezinduliwa jiji la Los Angeles nchini Marekani, ambapo vyombo vya habari mbali mbali vya kimataifa vimeonesha tukio hilo moja kwa moja na kuwavutia wananchi wengi kutoka sehemu mbali mbali za dunia. Pia, mnamo tarehe 28 April, 2022 filamu hiyo imezinduliwa jijini Arusha, tarehe 7 Mei, 2022 filamu hiyo imezinduliwa Zanzibar na tarehe 8 Mei, 2022 filamu hiyo imezinduliwa jijini Dar es Salaam nchini Tanzania.

45. **Mheshimiwa Spika**, kuja kwa filamu hii ya “The Royal Tour” kutasaidia sana kuitangaza Zanzibar kimataifa na kupelekea kuongezeka kwa idadi ya wageni watakaoingia nchini pamoja na kuongezeka kwa fursa za uwekezaji. Aidha, nichukue fursa hii kumpongeza Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania kuwa mstari wa mbele katika kuifanikisha filamu hii ambayo itatoa mchango mkubwa katika kukuza uchumi wa nchi.
46. **Mheshimiwa Spika**, katika kuhakikisha kwamba dhana ya “Utalii kwa Wote” inawafikia wananchi kwa wepesi zaidi, Idara ya Utalii imetoa mafunzo juu ya dhana ya Utalii kwa Wote kwa Wajumbe wa Kamati saba za Utalii za Wilaya ya Kaskazini ‘A’, Wilaya ya Kaskazini ‘B’, Wilaya ya Kusini, Wilaya ya Kati kwa upande wa Unguja na Wilaya ya Wete, Wilaya ya Micheweni na Wilaya ya Chake Chake kwa upande wa Pemba. Aidha, Idara imefanya usafi katika kisiwa cha Kwale Unguja pamoja na kufanya ziara katika vivutio vya utalii katika Msitu wa Jozani, eneo la kihistoria Kwa Bi Khole Bungi na eneo la kihistoria la Mangapwani. Ziara hii iliwahusisha kikundi cha watu wenye mahitaji maalumu kutoka Jumuiya ya JUWALAZA iliyopo Mahonda Kaskazini “B” Unguja, pamoja na wanafunzi kutoka Al-Madarasatul Najiyaa iliyopo Muungano Mjini Magharibi. Lengo la ziara hiyo ni kutoa elimu juu ya dhana ya Utalii kwa Wote.
47. **Mheshimiwa Spika**, Idara imeandaa na kurusha hewani vipindi vinane vya kuelimisha jamii kuhusu utalii. Vipindi hivyo vimerushwa kupitia ZBC TV vipindi vitatu, ZBC

Redio kipindi kimoja, Chuchu FM na Tv vipindi viwili na Redio Jamii Micheweni vipindi viwili. Kadhalika, Idara imegharamia upatikanaji wa vifaa muhimu vya Ofisi vikiwemo vifaa vya kuandikia pamoja na kulipia mafunzo ya awali kwa wafanyakazi wapya 11.

48. **Mheshimiwa Spika**, katika mwaka wa fedha 2021/2022, Programu hii iliidhinishiwa jumla ya **shilingi 80,000,000/=** kwa kazi za kawaida na hadi kufikia Machi 2022 imefanikiwa kupata **shilingi 200,963,335/=** sawa na **asilimia 251.20**, ongezeko la fedha hizi zimetumika kwa ajili ya kuchukulia filamu ya “The Royal Tour”, pia, jumla ya **shilingi 197,784.084/=** ziliidhinishwa kwa ajili ya Mishahara na hadi kufikia Machi 2022 imefanikiwa kupata **shilingi 155,428,250/=** sawa na **asilimia 78.58**. (Tafadhali angalia kiambatisho namba 1D).

III. PROGRAMU YA UTANGAZAJI NA UHAMASISHAJI UTALII

49. **Mheshimiwa Spika**, lengo kuu la programu hii ni kuongeza uelewa kwa wakazi wa Tanzania na jamii ya kimataifa kuhusu bidhaa na huduma za utalii zilizopo Zanzibar. Programu hii inatekelezwa na Kamisheni ya Utalii kupitia Idara ya Masoko yenye jukumu la kupanga mikakati na kuitangaza Zanzibar kiutalii ndani na nje ya nchi.
50. **Mheshimiwa Spika**, huduma inayotolewa katika programu hii ni kuitangaza Zanzibar kiutalii ndani na nje ya nchi ili Zanzibar itambulike zaidi kuwa ni kituo bora cha utalii duniani.

UTEKELEZAJI HALISI

- 51. Mheshimiwa Spika,** katika hatua za kuitangaza Zanzibar kiutalii ndani na nje ya nchi, Kamisheni ya Utalii imeshiriki katika maonesho ya utalii na uwekezaji yaliyofanyika nchini Italy na Dubai Expo yaliyofanyika UAE. Aidha, kutokana na kuendelea kwa janga la maradhi ya korona duniani Kamisheni ya Utalii imetangaza vivutio vya utalii vilivyopo Zanzibar kwa njia ya picha “virtual” na kufanya mikutano kwa njia ya mitandao “zoom meeting”. Vile vile, Kamisheni ya Utalii imeratibu safari za mawakala wa utalii 10 kutoka nchini Georgia ambao wanatoka katika kampuni za Nova Tour, Travel Palce, Turi Ge, GTB, City Tour na GTI Travel pamoja na mawakala watano wa utalii kutoka kampuni ya Golden Movements ya nchini Algeria. Pia, Kamisheni ya Utalii imepokea ujumbe wa watu 39 kutoka Bangladesh, Waziri wa Utalii wa Sierra Leone, Muigizaji maarufu wa filamu kutoka India Bwana, Sanjay Dutt na msanii mashuhuri wa Nashed duniani Bwana Maher Zain ambapo wametembelea maeneo mbali mbali ya utalii kama vile Mji Mkongwe, Kisiwa cha Mnemba, Changuu na Funguni (Nakupenda tour) pamoja na maeneo mengine ya utalii. Kupitia watu hao Zanzibar imepata fursa ya kutangazwa katika nchi hizo kupitia vyombo hivi vya habari kwa gharama nafuu.
- 52. Mheshimiwa Spika,** kutokana na jitihada zinazochukuliwa na Kamisheni ya Utalii kwa kushirikiana na wadau mbali mbali wa utalii kwa kuvitangaza vivutio vya utalii vya Zanzibar ndani na nje ya nchi, idadi ya watalii walioingia

nchini mwaka 2021 wameongezeka kwa asilimia 51 kutoka watalii 260,644 mwaka 2020 hadi kufikia watalii 394,185 mwaka 2021.

- 53. Mheshimiwa Spika,** Kamisheni ya Utalii imeendelea kuhamasisha utalii wa ndani kwa kushirikiana na wadau kupitia Maonesho ya Biashara ya Kimataifa ya Saba saba yaliyofanyika Dar es Salaam; Maonesho ya utalii ya Afrika Mashariki “EAC Regional Tourism Expo 2021” yaliyofanyika Arusha na Maonesho ya Biashara katika kuadhimisha miaka 58 ya Mapinduzi ya Zanzibar yaliyofanyika Maisara Unguja. Aidha, Kamisheni ya Utalii kwa kushirikiana na wadau wa sekta ya utalii wameandaa Matamasha ya Sea Food Festival yaliyofanyika Nungwi, Nyama Choma yaliyofanyika Ngome Kongwe, Kritical Out yaliyofanyika Bwejuu, Mapinduzi Domestic Tour yaliyofanyika Pemba pamoja na mbio za baskeli na Stone Town Marathon yaliyofanyika Mjini Unguja. Vile vile, Kamisheni imeshiriki katika makongamano ya biashara kati ya Tanzania na Uingereza (UK – TZ Business Forum) lililofanyika Dar es Salaam na Kivuli cha Umoja wa Mataifa lililofanyika – Zanzibar. Kupitia makongamano hayo, vivutio vya utalii vya Zanzibar vilitangazwa ipasavyo pamoja na kuwahamasisha wananchi kushiriki katika masuala ya utalii kwa lengo la kufanikisha dhana ya Utalii kwa Wote.
- 54. Mheshimiwa Spika,** Kamisheni imeandaa “Fam Trip” mbali mbali miongoni mwa hizo ni kwa waandaji wa misafara ya utalii walioshiriki katika Maonesho ya Utalii

ya Afrika Mashariki “EAC Regional Tourism Expo 2021” yaliyofanyika Arusha kwa kuwatembeza katika vivutio vya utalii nchini kama vile Jozani, Mji Mkongwe, Mnarani Aquarium na Mashamba ya viungo (Spice Tour). Vile vile, Kamisheni iliandaa ziara katika vivutio vya utalii kwa timu za mpira wa miguu kutoka Tanzania Bara zilizoshiriki katika Mapinduzi Cup 2022 timu hizo ni Namongo, Simba na Yanga. Lengo la kufanya ziara hizo ni kuvitangaza vivutio vya utalii vilivyopo nchini ndani na nje ya nchi kwa njia za televisheni na mitandao ya kijamii.

- 55. Mheshimiwa Spika,** Kamisheni ya Utalii imeandaa na kurusha hewani jumla ya vipindi 68 kupitia ZBC redio vilivyohamasisha jamii kushiriki na kufahamu fursa zilizopo katika sekta ya Utalii. Vipindi hivyo vimerushwa kupitia ZBC Redio vipindi 31, ZBC TV vipindi vitano, ZCTV vipindi vitano, Chuchu FM Redio vipindi 13, Bahari FM Redio vipindi vinne, TBC1 vipindi vitatu, Channel Ten kipindi kimoja, Redio Jamii ya Micheweni vipindi vitatu, Redio Jamii ya Mkoani kipindi kimoja na Redio Jamii Mkanyageni vipindi viwili. Vile vile, Kamisheni ya Utalii imetayarisha na kuzindua filamu fupi (Documentary) za kutangaza utalii pamoja na zile zenye kuonesha maadili ya watu wa Zanzibar “Code of Conduct” kwa wageni wanaoingia nchini. Filamu hizo zimeanza kuoneshwa katika boti za Kampuni ya Azam Marine zinazofanya safari kati ya Zanzibar na Dar es Salaam.

56. Mheshimiwa Spika, katika mwaka wa fedha 2021/2022 program hii iliidhinishiwa jumla ya **shilingi 594,110,250 /-** kwa kazi za kawaida na hadi kufikia Machi 2022 imefanikiwa kupata **shiling 95,393,000 /-** sawa na **asilimia 16. (Tafadhali angalia kiambatisho nambari 1D)**

IV. PROGRAMU YA KURATIBU NA KUSIMAMIA MAENDELEO YA UTALII

57. Mheshimiwa Spika, lengo la programu hii ni kuongeza tija ya sekta ya Utalii na kuweka mazingira bora ya rasilimali watu katika uandaaji, utekelezaji na usimamizi wa sera na mipango ya Utalii. Programu hii inatekelezwa na Idara ya Mipango na Sera katika Kamisheni ya Utalii na malengo yake makuu ni kuweka mazingira bora ya rasilimali watu katika uandaaji, utekelezaji na usimamizi wa sera na mipango ya Utalii.

UTEKELEZAJI HALISI

58. Mheshimiwa Spika, Wizara imeanzisha kikosi kazi maalumu cha Polisi Utalii na Diplomasia, ambacho jukumu la msingi la kikosi hicho ni kuhakikisha usalama wa watalii na mali zao wanapokua nchini. Kwa sasa kikosi hicho kina jumla ya Maafisa wa Polisi 150 ambao wanatoka katika vikosi mbali mbali vya ulinzi na usalama vilivyopo nchini. Kikosi hicho kimezinduliwa rasmi tarehe 19/11/2021 na Rais wa Zanzibar na Mwenyekiti wa Baraza la Mapinduzi Mheshimiwa Dkt. Hussein Ali Mwinyi, katika ukumbi wa Sheikh Idrisa Abdul - Wakil Kikwajuni. Awali kikosi hichi kimepata mafunzo ya kutosha kutoka Tanzania

Association of Tour Operators (TATO) pamoja na Polisi wanaosimamia Utalii kwa upande wa Tanzania Bara ambao ni wakufunzi wazoeifu wa masuala haya. Tayari polisi hawa wamekabidhiwa kwa Wakuu wa Mikoa wote wa Unguja kwa lengo la kutekeleza majukumu waliyopangiwa. Kuwepo kwa kikosi hichi kimeleta tija kubwa, kwani matukio mengi ya uhalifu kwa wageni yamepungua. Kwa sasa Wizara inaendelea na utaratibu wa kuimarisha kikosi hichi kwa upande wa Pemba.

- 59. Mheshimiwa Spika,** Kamisheni ya Utalii kwa kushirikiana na Shirika la Umoja wa Mataifa linaloshughulikia Uchumi kwa nchi za Afrika (UNECA) wamefanya uzinduzi wa mfumo wa “Tourism Satellite Account”, ambapo mfumo huo utatambua mchango wa utalii katika pato la uchumi wa nchi. Uzinduzi wa mfumo huo umefanyika tarehe 06/05/2022 katika ukumbi la Golden Tolip ambapo Makamu wa Pili wa Rais Mheshimiwa Hemed Suleiman Abdulla alikuwa mgeni rasmi. Vile vile, katika kuimarisha upatikanaji wa taarifa za kutosha za watalii wanapoingia nchini Kamisheni ya Utalii kwa kushirikiana na Benki Kuu ya Tanzania, Wizara ya Maliasili na Utalii, Idara ya Uhamiaji na Ofisi ya Taifa ya Takwimu wanaendelea na utafiti (Exit survey) ambao uko katika hatua za kuchapishwa kwa ripoti. Kukamilika kwa utafiti huo kutapelekea kufahamu baadhi ya viashiria muhimu vya upimaji wa ukuaji wa sekta ya utalii ikiwemo changamoto zinazoikumba sekta ya utalii pamoja na njia za kutatua changamoto hizo.

- 60. Mheshimiwa Spika,** Kamisheni ya Utalii imeendelea kufanya ukaguzi wa miradi ya biashara za utalii ili kuwabaini wanaofanya biashara kinyume cha Sheria ya Utalii. Kazi hiyo imefanyika katika Mikoa yote ya Zanzibar. Katika ukaguzi huo, jumla ya miradi ya utalii 1,400 imekaguliwa, miradi hiyo imejumuisha Hoteli, Mikahawa, Michezo ya Baharini na Kampuni za Kuandaa Misafara ya Watalii. Ukaguzi huo pia uliangalia mambo mbali mbali kama vile idadi ya vyumba na wafanyakazi, huduma zinazotolewa pamoja na kutoa ushauri wa uendeshaji bora wa biashara zao. Katika ukaguzi huo kumbainika kuwa miradi 10 inafanya kazi bila ya kusajiliwa, miradi miwili ya kulala wageni imepewa leseni na Halmashauri, miradi mitano imeongeza idadi ya vyumba vya kulala wageni bila ya kutoa taarifa Kamisheni ya Utalii. Pia, Kamisheni ya Utalii imeandaa Kanuni za kudhibiti Hoteli bubu na usajili wake, kwas asa Kanuni hizo zimewasilishwa kwa wadau kwa ajili ya kupata maoni zaidi.
- 61. Mheshimiwa Spika,** Kamisheni ya Utalii imeendesha mafunzo kwa wajumbe wa Kamati za Utalii za Wilaya ya Wete, Wilaya ya Chakechake na Wilaya ya Micheweni. Lengo la mafunzo hayo ni kuwakumbusha majukumu yao ya kazi pamoja na kuwapa miongozo mbali mbali ya Serikali ili waweze kutekeleza majukumu yao kwa ufanisi. Aidha, katika kuhakikisha kuwa mazingira ya kufanyia kazi yanaimarishwa ili kuongeza ufanisi katika kazi na utoaji huduma bora kwa wananchi, Kamisheni ya Utalii imewasomesha wafanyakazi wake watatu katika vyuo vya

ndani na nje ya nchi katika fani za Utalii, Utawala na Menejimenti ya Miradi (Project Management).

- 62. Mheshimiwa Spika**, katika kutekeleza dhana ya utalii kwa wote “Tourism for All” Kamisheni ya Utalii kwa kushirikiana na Wakala wa Maendeleo ya Viwanda Vidogo Vidogo na vya Kati (SIMIDA) chini ya mradi Shirikishi wa Ufufuaji wa Utalii Zanzibar (Integrated Tourism Recovery and Resilience in Zanzibar Project) unaofadhaliwa na Shirika la Maendeleo la Umoja wa Mataifa (UNDP) wametoa mafunzo kwa wajasiriamali na wasambasaji wa bidhaa katika sekta ya utalii wapatao 23 kwa upande wa Pemba, ili kuwawezesha kuzalisha bidhaa zenye ubora na viwango vinavyohitajika katika sekta ya utalii. Aidha, katika kulinda na kuhifadhi vivutio vya utalii Kamisheni ya Utalii kwa kushirikiana na Mamlaka ya Usimamizi wa Mazingira (ZEMA) kupitia mradi Shirikishi wa Ufufuaji wa Utalii Zanzibar wamewapatia mafunzo manahodha wa boti zinazochukua watalii pamoja na waongozaji watalii (tour guides) 100 Uguja na Pemba. Mafunzo hayo yamehusisha uhifadhi wa mazingira katika maeneo wanayofanyia kazi.
- 63. Mheshimiwa Spika**, katika mwaka wa fedha 2021/2022 programu hii iliidhinishiwa jumla ya **shilingi 729,989,750/-** kwa kazi za kawaida, **Shilingi 718,800,000/=** kwa ajili ya Mishahara, **Shilingi 2,000,000,000/=** kwa kazi za Maendeleo pamoja na makusanyo ya **Shilingi 5,575,000,000**. Hadi kufikia Machi 2022 programu hii imefanikiwa kupata **shilingi 384,607,000/=** kwa kazi za kawaida sawa na **asilimia 52.68, shilingi 579,657,220/=**

kwa ajili ya Mishahara sawa na **asilimia 80.64** na jumla ya **shilingi 4,038,856,920/-** zimekusanywa sawa na **asilimia 72.45**. Fedha hizi zinaingia katika Mfuko Mkuu wa Hazina. (Tafadhali angalia kiambatisho namba 1D hadi 1E).

V. PROGRAMU YA UENDESHAJI NA MIPANGO KATIKA SEKTA YA UTALII NA MAMBO YA KALE

- 64. Mheshimiwa Spika**, programu hii ina jukumu la kusimamia na kuratibu mipango mikuu, sera na tafiti pamoja na usimamizi na uendeshaji mzuri wa rasilimali watu katika Wizara. Programu hii imeundwa na programu ndogo tatu ambazo ni:
- i. Utawala na Uendeshaji katika Sekta za Utalii na Mambo ya Kale
 - ii. Kuratibu na Kusimamia Mipango Mikuu ya Wizara
 - iii. Kuratibu na Kusimamia Utawala, Uendeshaji na Mipango ya Ofisi Kuu Pemba
- 65. Mheshimiwa Spika**, programu ndogo ya Utawala na Uendeshaji katika Sekta za Utalii na Mambo ya Kale inatekelezwa na Idara ya Uendeshaji na Utumishi.
- 66. Mheshimiwa Spika**, huduma zinazotolewa katika programu ndogo ni kujenga uwezo na mazingira mazuri ya kazi kwa wafanyakazi, utayarishaji wa ripoti za fedha na ukaguzi pamoja na mpango wa manunuzi.

UTEKELEZAJI HALISI

67. **Mheshimiwa Spika**, Idara ya Uendeshaji na Utumishi imefanikiwa kuwajengea uwezo wafanyakazi wake 14 kwa kuwapatia mafunzo ya muda mrefu katika fani na ngazi tofauti. (Tafadhali Angalia Kiambatanisho nambari 2). Aidha, wafanyakazi 358 wamepatiwa mafunzo ya ndani juu ya uandaaji wa Mkataba wa huduma kwa umma, Kuimarisha Utendaji kazi wa Divisheni ya Kumbukumbu, Sheria na Kanuni za Utumishi wa Umma, Sheria na Kanuni za Fedha pamoja na Sheria na Kanuni za Manunuzi na Uondoaji wa Mali za Serikali.
68. **Mheshimiwa Spika**, Idara ya Uendeshaji na Utumishi imesimamia ufanyaji wa tathmini ya utendaji kazi wa wafanyakazi wake 317 Unguja na Pemba na kujiridhisha na utendaji wao na kuwaombea nyongeza ya mwaka. Idara pia imesimamia upandishaji wa madaraja kwa wafanyakazi tisa. Vilevile, Viongozi wa Wizara waliweza kufuatilia utendaji kazi Pemba na Dar es Salaam. Pia, Idara imeratibu vikao vya Kamati Tendaji na Kamati ya Uongozi ya Wizara kwa ajili ya kujadili Sera, Kanuni, Sheria, Miongozo na Miradi mbali mbali ya maendeleo ya Wizara.
69. **Mheshimiwa Spika**, katika kuimarisha mashirikiano baina ya Wizara, Taasisi na Mashirika ya Kitaifa na Kimataifa, Wizara imefanya jumla ya vikao 37 na Wadau wa Utalii na Mambo ya Kale wa ndani na nje ya nchi na kujadili maendeleo ya sekta. Kadhalika, katika kuimarisha utekelezaji wa shughuli zake Wizara imeshiriki katika

Mkutano wa Utalii Duniani Kanda ya Afrika uliofanyika nchini Cape Verde, Mkutano wa 23 wa UNESCO ulikofanyika nchini Ufaransa na Kongamano na Maonyesho ya Nishati Duniani lililofanyika nchini Ujerumani. Wizara pia, imepokea wageni 24 kutoka mataifa mbali mbali na Mashirika ya Kimataifa kwa lengo la kuimarisha uhusiano mwema na mashirikiano ya utekelezaji wa shughuli za Wizara. Nchi hizo ni Oman, China, Kenya na Mashirika ni pamoja na UNESCO, UNDP na UNICEF, EU.

70. **Mheshimiwa Spika**, katika mwaka wa fedha 2020/2021, Programu ndogo hii iliidhinishiwa jumla ya **Shilingi 882,547,850/=** kwa kazi za kawaida, **Shilingi 712,657,940/=** kwa ajili ya Mishahara hadi kufikia Machi 2022 imefanikiwa kupata **shilingi 355,675,733/=** kwa kazi za kawaida sawa na **asilimia 40.30** na kupata **shilingi 502,344,825/=** kwa ajili ya Mishahara sawa na **asilimia 70.49**. (**Tafadhali angalia kiambatisho nambari 1D**).
71. **Mheshimiwa Spika**, programu ndogo ya kuratibu na kusimamia Mipango Mkuu ya Wizara inatekelezwa na Idara ya Mipango, Sera na Utafiti yenye jukumu la Kupanga, Kutayarisha, Kufuatilia na Kutathmini Mipango, Sera, Taftiti na Miradi ya Maendeleo ya Wizara.
72. **Mheshimiwa Spika**, huduma ambazo zinatolewa ni uratibu wa sera na taftiti, kuandaa na kuwasilisha bajeti ya Wizara, kuandaa na kusimamia mipango na miradi ya maendeleo ya Wizara.

UTEKELEZAJI HALISI

73. **Mheshimiwa Spika**, Idara ya Mipango, Sera na Utafiti imeandaa na kuwasilisha Rasimu ya Sera ya Taifa ya Makumbusho na Urithi wa Mambo ya Kale kwa wadau wa Unguja na Pemba kwa lengo la kupatiwa maoni na mapendekezo mapya yatakayosaidia kuimarisha Sera hiyo. Pia, Rasimu hiyo imewasilishwa katika Kamati Tendaji ya Wizara kwa ajili ya kupitiwa. Kukamilika kwa Sera hii kutasaidia kwa kiasi kikubwa katika kuyalinda, kuyahifadhi na kuyaimarisha maeneo na vitu vya kihistoria vilivyopo nchini.
74. **Mheshimiwa Spika**, Idara ya Mipango, Sera na Utafiti kwa kushirikiana na Mtaalamu kutoka Tume ya Mipango ya Zanzibar imeandaa na kuwasilisha kwa wadau wa Wizara wa Unguja na Pemba Mpango Mkakati (Strategic Plan) wa Wizara wa mwaka 2022/2025, kwa lengo la kujadiliwa na kupatiwa maoni. Tayari kazi ya kuyapitia maoni hayo imekamilika na Mpango Mkakati huo umeweza kuwasilishwa katika Kamati Tendaji ya Wizara kwa ajili ya kujadiliwa. Kuwepo kwa Mpango Mkakati huu kutatoa nafasi kwa taasisi za Wizara kuchangamkia fursa za kutafuta washirika wa maendeleo watakaoweza kushirikiana nao katika kufanikisha malengo ya Wizara.
75. **Mheshimiwa Spika**, katika hatua za kufanikisha utekelezaji wa miradi ya Wizara, Idara ya Mipango, Sera na Utafiti imeweza kufanya ziara za ufuatiliaji na tathmini ya utekelezaji wa miradi hiyo kwa upande wa Unguja na Pemba. Ambapo kwa upande wa Unguja mradi uliofuatiliwa

ni Makumbusho ya Amani na Makumbusho ya Viumbe Hai yaliyopo Mnazi Mmoja pamoja na mradi wa Utalii kwa Wote ambao una dhima ya kulipendzesha eneo la Bi Khole liliopo Bungi kwa kuweka miundo mbinu itakayowavutia wawekezaji kueleza katika sehemu hiyo. Aidha, kwa upande wa Pemba miradi iliyofuatiliwa ni pamoja na Pango la Watoro na Pango la Kijiji yaliyopo Makangale pamoja na eneo la kihistoria la Chwaka Tumbe liliopo Tumbe. Wajenzi wanaendelea na utekelezaji wa shughuli zao.

76. **Mheshimiwa Spika**, katika kuimarisha mahusiano na mashirikiano ya kiutendaji baina ya Serikali ya Mapinduzi ya Zanzibar na Serikali ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, Idara ya Mipango, Sera na Utafiti imeratibu vikao vya ushirikiano kwa sekta ya Utalii, Mambo ya Kale na Maliasili vilivyowashirikisha Wizara ya Maliasili na Utalii (SMT), Wizara ya Utalii na Mambo ya Kale (SMZ) na Wizara ya Kilimo, Umwagiliaji, Maliasili na Mifugo (SMZ). Vikao hivyo vimefanyika Zanzibar na Tanzania Bara na kujadili masuala mbali mbali ya Muungano na yasiyo ya Muungano ambayo yatasaidia katika kukuza sekta hizi kwa manufaa ya Taifa.
77. **Mheshimiwa Spika**, Idara ya Mipango, Sera na Utafiti imetayarisha na kuwasilisha taarifa za utekelezaji wa Malengona Shughuli za Wizara. Taarifa hizo zimewasilishwa Tume ya Mipango, Ofisi ya Makamu wa Pili wa Rais, Ofisi ya Chama cha Mapinduzi (CCM) Kisiwandui pamoja na Kamati za kudumu za Baraza la Wawakilishi. Aidha, Idara

imegharimia upatikanaji wa vifaa vya kuandikia kwa lengo la kuimarisha utendaji kazi.

78. **Mheshimiwa Spika**, katika mwaka wa fedha 2021/2022, programu ndogo hii iliidhinishiwa jumla ya **shilingi 151,540,000/=** kwa kazi za kawaida na **shilingi 108,890,817/=** kwa ajili ya Mishahara na hadi kufikia Machi 2022 imefanikiwa kupata **shilingi 127,968,126/=** kwa kazi za kawaida sawa na **asilimia 84.45** na **shilingi 77,639,475/=** kwa ajili ya Mishahara sawa na **asilimia 71.30**. (Tafadhali angalia kiambatisho namba 1D).
79. **Mheshimiwa Spika**, programu ndogo ya Kuratibu na Kusimamia Utawala, Uendeshaji na Mipango ya Ofisi Kuu Pemba inatekelezwa na Ofisi Kuu Pemba.
80. **Mheshimiwa Spika**, huduma ambazo zinatolewa ni uratibu wa Sera, Tafiti na Mipango Mkuu ya Ofisi Kuu Pemba, kuratibu Miradi ya Maendeleo na kujenga uwezo na mazingira mazuri ya kazi kwa wafanyakazi.

UTEKELEZAJI HALISI

81. **Mheshimiwa Spika**, Ofisi Kuu Pemba imeratibu uwasilishaji wa Sera ya Taifa ya Makumbusho na Urithi wa Mambo ya Kale pamoja na uwasilishaji wa Mpango Mkakati wa Wizara kwa wadau waliopo kisiwani Pemba. Aidha, Ofisi Kuu Pemba imefanya ufuatiliaji wa utekelezaji wa shughuli na miradi ya Wizara kwa upande wa Pemba. Vile vile, imefanya zoezi la uibuaji wa vivutio vitatu vya Utalii kwenye Wilaya ya Micheweni kwa kushirikiana na

wananchi na waandishi wa habari, vivutio hivyi ni mapango ya asili mawili na makaburi za zamani.

82. **Mheshimiwa Spika**, Ofisi Kuu Pemba imeratibu zoezi la uchukuaji wa filamu maarufu ya “The Royal Tour” kwa upande wa Pemba. Filamu hiyo imewashirikisha Mheshimiwa Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania Mama Samia Suluhu Hassan na Mheshimiwa Rais wa Zanzibar na Mwenyekiti wa Baraza la Mapinduzi Dkt. Hussein Ali Mwinyi. Filamu hiyo inalenga kuitangaza Zanzibar katika nyanja ya Uwekezaji, Uhusiano wa Kimataifa pamoja na kukuza sekta ya Utalii.
83. **Mheshimiwa Spika**, katika hatua za kukikuzi kisiwa cha Pemba katika nyanja ya Utalii, Ofisi Kuu Pemba imeratibu Tamasha la siku ya Utalii Duniani lililofanyika tarehe 27/09/2021 katika kijiji cha Pujini. Tamasha hili limewashirikisha wananchi kutoka viunga mbali mbali vya Pemba kuweza kufika katika eneo la Mkamandume na kujionea shughuli na michezo mbali mbali ya asili ikiwemo mchezo wa ng’ombe, kuvuta kamba pamoja na ngoma za asili. Pia, Tamasha hilo limewashirikisha Wajasiriamali wa kazi za mikono kutoka maeneo mbali mbali ya upande wa Pemba ambao wameweza kuonesha bidhaa zao.
84. **Mheshimiwa Spika**, Ofisi Kuu Pemba imegharamia upatikanaji wa mafunzo ya awali kwa wafanyakazi 11 wapya pamoja na kuwapatia mafunzo ya vitendo wanafunzi saba kutoka Chuo cha Mwalimu Nyerere ngazi ya Cheti na Stashahada katika fani ya Uchumi, Kumbukumbu na Rasilimali Watu.

85. **Mheshimiwa Spika**, katika hatua za kuweka mazingira mazuri ya kazi na wafanyakazi Ofisi Kuu Pemba imegharamia upatikanaji wa vifaa vya kuandikia, vifaa vya usafi pamoja na kulipia huduma za maji, umeme na simu. Aidha, Ofisi Kuu imelipa stahiki ya likizo kwa wafanyakazi 10 pamoja na malipo ya muda wa ziada kwa wafanyakazi 27. Vile vile, Ofisi Kuu imewawezesha watendaji kushiriki katika majukumu ya kazi yaliyofanyika kwa upande wa Unguja na Tanzania Bara.
86. **Mheshimiwa Spika**, katika mwaka wa fedha 2021/2022, programu ndogo hii iliidhinishiwa jumla ya **shilingi 150,000,000/=**, kwa ajili ya kazi za kawaida, **shilingi 435,512,715/=** kwa ajili ya Mishahara, hadi kufikia Machi 2022 imefanikiwa kupata **shilingi 73,947,665/=** kwa kazi za kawaida sawa na **asilimia 49.30** na **shilingi 300,495,295** kwa ajili ya Mishahara sawa na **asilimia 69**. Programu ndogo hii imetakiwa kukusanya jumla ya **shilingi 25,034,000/=**, hadi kufikia Machi 2022, jumla ya **shilingi 3,380,000/=** zimekusanywa sawa na **asilimia 13.50**. (**Tafadhali angalia kiambatisho namba 1D na 1E**).

H. MIRADI YA MAENDELEO ITAKAYOTEKELEZWA NA WIZARA KWA MWAKA WA FEDHA 2022/2023

87. **Mheshimiwa Spika**, Wizara ya Utalii na Mambo ya Kale kwa mwaka wa fedha 2022/2023 imepangiwa kutekeleza Miradi ya Maendeleo ifuatayo: -

- i. Kuimarisha eneo la kihistoria la Ras Mkumbuu Pemba
 - ii. Kuimarisha eneo la kihistoria la Mangapwani Unguja
 - iii. Kuimarisha eneo la kihistoria la Maruhubi Unguja
 - iv. Kuyaimarisha Mahamamu ya Kidichi, Kizimbani, Forodhani na Hamamni yaliyopo Unguja
- 88. Mheshimiwa Spika**, katika mwaka wa fedha 2022/2023 kupitia fedha za miradi, Wizara imepanga kukamilisha malipo kwa kampuni ya Shamjo Co. LTD ambayo ni **Tsh 284,097,730.05/=** ambaye amejenga eneo la kihistoria la Mkamandume Pemba pamoja na kukamilisha malipo kwa kampuni ya Kin Investment LTD ambayo ni **Tsh 208,129,537.24/=** ambapo kampuni hii imelifanyia matengenezo eneo la kihistoria la Mvuleni Unguja. Miradi yote hii imeshakamilika na tayari Wizara imeshakabidhiwa.
- 89. Mheshimiwa Spika**, naomba nichukue fursa hii kuendelea kuwashajiisha na kuwashawishi wawekezaji wanaotaka kuwekeza Mji Mkongwe pamoja na maeneo ya kihistoria yaliyopo nchini, kwamba bado fursa ya kuwekeza katika maeneo hayo ipo wazi. Uwekezaji huu unalenga kurudisha hadhi za nyumba pamoja na maeneo ya kihistoria ambayo kwa kipindi kirefu yalikuwa hayatumiki ipasavyo. Tunawashauri wale wote watakaobahatika kupata fursa ya uwekezaji katika maeneo hayo, ni vyema kufuata Sheria, Kanuni pamoja na Taratibu zinazotumika katika kuwekeza sehemu hizo.

I. MWELEKEO WABAJETI KWA MWAKA WA FEDHA 2022/2023

90. **Mheshimiwa Spika**, kwa mwaka wa fedha wa 2022/2023, Wizara ya Utalii, na Mambo ya Kale imepangiwa jumla ya **shilingi 17,289,100,000/=**. Kati ya fedha hizo **shilingi 6,092,000,000/=** kwa matumizi ya kawaida, **shilingi 3,697,100,000/=** kwa ajili ya Mishahara na **shilingi 7,500,000,000/=** kwa utekelezaji wa Miradi ya Maendeleo. Aidha, Wizara imepangiwa kukusanya mapato yanayokwenda Mfuko Mkuu wa Serikali **shilingi 7,200,000,000/=**. (Tafadhali angalia kiambatisho namba 1F, 1G, 1H).
91. **Mheshimiwa Spika**, katika fedha za matumizi ya kawaida ambazo ni **shilingi 9,789,100,000/=**, **shilingi 3,122,700,000/=** ni mishahara kwa taasisi za Wizara zisizo za ruzuku, **shilingi 5,723,700,000/=** kwa ajili ya matumizi mengineyo kwa taasisi za Wizara zisizo za ruzuku. Aidha, **shilingi 574,400,000/=** kwa ajili ya mishahara kwa taasisi ya Wizara ya ruzuku na **shilingi 368,300,000/=** kwa ajili ya matumizi mengineyo kwa taasisi ya Wizara ya ruzuku. (Tafadhali angalia kiambatisho namba 1F).
92. **Mheshimiwa Spika**, katika fedha za miradi ya maendeleo **shilingi 7,500,000,000/=** zimetengwa kwa ajili ya utekelezaji wa mradi wa Kuimarisha Maeneo ya Kihistoria. (Tafadhali angalia kiambatisho namba 1F).

J. KUWASILISHA BAJETI YA MFUMO WA PROGRAMU (PROGRAM BASED BUDGET - PBB) KWA MWAKA WA FEDHA 2022/2023

93. **Mheshimiwa Spika**, katika mwaka wa fedha 2022/2023 Wizara ya Utalii na Mambo ya Kale imepangiwa kutumia jumla ya **shilingi 19,739,100,000/=** kwa ajili ya kutekeleza programu kuu tano ambazo ni: -
- i. Programu ya Maendeleo ya Makumbusho, Mambo ya Kale na Uhifadhi wa Mji Mkongwe. **(Shilingi 9,990,830,000/=)**.
 - ii. Programu ya Kusimamia Maendeleo ya Utalii. **(Shilingi 646,230,000/=)**.
 - iii. Programu ya Utangazaji na Uhamasishaji Utalii. **(Shilingi 650,616,500/=)**.
 - iv. Programu ya Uendelezaji na Uratibu wa Utalii. **(Shilingi 3,222,983,500/=)**.
 - v. Programu ya Utawala na Uendeshaji katika sekta ya Utalii na Mambo ya Kale. **(Shilingi 2,778,440,000/=)**. **(Tafadhali angalia kiambatisho namba 1G)**.

Programu ya Kwanza: Programu ya Maendeleo ya Makumbusho, Mambo ya Kale na Uhifadhi wa Mji Mkongwe.

94. **Mheshimiwa Spika**, programu hii ina jukumu la kuhakikisha kuwa maeneo ya Kihistoria na Mambo ya Kale yanaendelezwa kwa kuhifadhiwa, kulindwa, kutangazwa pamoja na Kuuhifadhi na Kuuendeleza Mji Mkongwe ili uendeleo kubaki kuwa urithi wa dunia kwa kutoa faida kwa kizazi cha sasa na baadae. Aidha, matokeo ya muda mrefu ya programu hii ni Kuyaimarisha Maeneo ya Kihistoria pamoja na Kuuendeleza Mji Mkongwe. Programu hii imepangiwa jumla ya **shilingi 9,990,830,000/=**.
95. **Mheshimiwa Spika**, katika mwaka wa fedha 2022/2023 programu hii inategemea kutekeleza shughuli zifuatazo: -
- i. Kuratibu Mkutano Mkubwa wa Watafiti wa Akiolojia Duniani utakaofanyika hapa Zanzibar.
 - ii. Kufanya mapitio ya sheria ya Mambo ya Kale namba 11 ya mwaka 2002 pamoja na sheria ya Mamlaka ya Hifadhi na Uendelezaji Mji Mkongwe namba 4 ya mwaka 2010 ili ziweze kwenda sambamba na mahitaji ya sasa.
 - iii. Kufanya utafiti wa Akiolojia kwa lengo la kukusanya taarifa za kihistoria zinazohusu sehemu husika.
 - iv. Kuandaa maonesho ya kudumu (Exhibitions) katika maeneo ya kihistoria yaliyoendelezwa.

- v. Kutoa ushauri wa kitaalamu na kusimamia miradi ya Uhifadhi na Uendelezaji Mji Mkongwe.
 - vi. Kutoa mafunzo kwa mafundi wanaojenga majengo ndani ya Mji Mkongwe.
 - vii. Kuzihifadhi taarifa za Mji Mkongwe katika mfumo wa kielektroniki.
96. **Mheshimiwa Spika**, ili programu iweze kutekelezwa katika mwaka wa fedha 2022/2023, naliomba Baraza lako kuidhinisha jumla ya **shilingi 1,018,750,000/=** kwa kazi za kawaida, **shilingi 1,472,080,000/=** kwa ajili ya Mishahara, **shilingi 7,500,000,000/=** kwa kazi za Maendeleo. Pia, ninaliomba Baraza lako liidhinishhe Makusanyo ya Programu hii ya **shilingi 950,000,000/=**.

Programu ya Pili: Programu ya Kusimamia Maendeleo ya Utalii.

97. **Mheshimiwa Spika**, programu hii ya Kusimamia Maendeleo ya Utalii inatekelezwa na Idara ya Utalii. Jukumu la msingi katika programu hii ni Kusimamia na Kuratibu shughuli za Utalii pamoja na Kuwahamasisha Wananchi juu ya dhana ya Utalii kwa Wote. Matokeo ya muda mrefu ni kuwa na Utalii wenye kuleta Manufaa kwa Wananchi. Huduma zinazotarajiwa kutolewa ni Uratibu na Uendelezaji wa shughuli za Utalii.
98. **Mheshimiwa Spika**, katika mwaka wa fedha 2022/2023 programu hii inategemea kutekeleza shughuli zifuatazo: -

- i. Kuandaa na kusimamia Mpango Mkuu wa Utalii Zanzibar.
 - ii. Kubaini na kuibua vivutio vipya vya utalii nchini.
 - iii. Kuzishirikisha Kamati za Utalii za Wilaya pamoja na wananchi katika kuendeleza dhana ya Utalii kwa Wote.
 - iv. Kuandaa na kutoa mafunzo kwa watembeza watalii juu ya ubora wa utekelezaji wa kazi zao.
 - v. Kuwakutanisha wajasiriamali na wamiliki wa mahoteli ili kupata masoko kwa bidhaa zinazozalishwa na wajasiriamali hao.
 - vi. Kuifanyia mapitio Sheria ya Utalii Zanzibar nambari 6 ya mwaka 2009.
- 99. Mheshimiwa Spika, ili programu hii iweze kutekelezwa katika mwaka wa fedha 2022/2023, naliomba Baraza lako kuidhinisha jumla ya **shilingi 401,360,000/=** kwa kazi za kawaida na **shilingi 244,870, 000/=** kwa ajili ya Mishahara.**

Programu ya Tatu: Programu ya Utangazaji na Uhamasishaji Utalii.

- 100. Mheshimiwa Spika, lengo kuu la programu hii ni kuongeza uelewa kwa wakazi wa Tanzania na jamii ya kimataifa kuhusu bidhaa na huduma za utalii zilizopo Zanzibar. Programu hii inatekelezwa na Kamisheni ya Utalii kupitia Idara ya Masoko yenye jukumu la kupanga mikakati na kuitangaza Zanzibar kiutalii ndani na nje ya nchi.**

101. Mheshimiwa Spika, katika mwaka wa fedha 2022/2023 programu hii inategemea kutekeleza shughuli zifuatazo : -

- i. Kuandaa na kushiriki maonesho, mikutano na makongamano ya utalii ya Kitaifa, Kikanda na Kimataifa ili kuwavutia wageni kuvitembelea vivutio vya utalii vya Zanzibar.
- ii. Kuwaalika waandishi wa habari za utalii wa kimataifa, wamiliki wa mitandao ya kijamii na watu mashuhuri ili Zanzibar ipate fursa ya kutangazwa kupitia watu hawa kwa gharama nafuu.
- iii. Kuandaa na kutoa matangazo ya utalii katika majarida, televisheni za kitaifa na kimataifa na mabango ya kielektroniki, ili kuwavutia watalii wengi zaidi kutoka katika masoko ya asili na mapya.

102. Mheshimiwa Spika, ili programu hii iweze kutekelezwa kwa ufanisi katika mwaka huu wa fedha 2022/2023, naliomba Baraza lako kuidhinisha jumla ya **shilingi 650,616,500/=** kwa kazi za kawaida.

Programu ya Nne: Programu ya Uendelezaji na Uratibu wa Utalii.

103. Mheshimiwa Spika, lengo la programu hii ni kuongeza tija ya sekta ya Utalii na kuweka mazingira na rasilimali watu bora katika uandaaji, utekelezaji na usimamizi wa sera na mipango ya Utalii. Programu hii inatatekelezwa na Kamisheni ya Utalii, ambayo itakuwa na programu ndogo mbili nazo ni:-

- i. Utawala, Rasilimali Watu na Mipango
- ii. Usimamizi na Uratibu wa Shughuli za Utalii

104. Mheshimiwa Spika, Programu ndogo ya Utawala, Rasilimali Watu na Mipango, inatekelezwa na Idara ya Rasilimali watu, Mipango na Utawala. Programu ndogo hii ina lengo la kupanga na kuimarisha uwezo wa Kamisheni ili iweze kutekeleza majukumu yake.

105. Mheshimiwa Spika, katika mwaka wa fedha 2022/2023 programu ndogo ya Utawala, Rasilimali Watu na Mipango inategemea kutekeleza shughuli zifuatazo: -

- i. Kufanya utafiti wa utokaji wa wageni ili kufahamu baadhi ya viashiria muhimu vya upimaji wa ukuaji wa sekta ya utalii ikiwemo matumizi ya mtalii kwa siku.
- ii. Kuongeza uelewa wa wakaazi wa Pemba kuhusu utalii na fursa zinazopatikana kwa kuandaa na kurusha vipindi vya redio na televisheni.
- iii. Kufanya ufuatiliaji na tathmini ya shughuli za Kamisheni ya Utalii pamoja na miradi ya maendeleo.
- iv. Kuwajengea uwezo wafanyakazi kwa kuwapatia mafunzo ya muda mfupi na mrefu ili kutoa huduma bora kwa wananchi.
- v. Kufanya tathmini kwa wafanyakazi wa Kamisheni ya Utalii ili kujua mahitaji na fani za watendaji wanaohitajika.

- 106. Mheshimiwa Spika**, ili programu ndogo hii iweze kutekelezwa kwa ufanisi katika mwaka huu wa fedha 2022/2023, naliomba Baraza lako kuidhinisha jumla ya **shilingi 1,810,803,500/=** kwa kazi za kawaida, **shilingi 848,000,000/=** kwa ajili ya Mishahara. Aidha, naliomba Baraza lako kuidhinisha mapato yanayoingia mfuko Mkuu wa Serikali ya **shilingi 6,200,000,000/=**.
- 107. Mheshimiwa Spika**, programu ndogo ya Usimamizi na Uratibu na Shughuli za Utalii, inatekelezwa na Idara ya Usimamizi na Uratibu wa Shughuli za Utalii. Programu ndogo hii ina lengo la kusimamia na kuratibu maendeleo ya utalii nchini kwa kushajiisha uwekezaji vitega uchumi katika sekta ya utalii Zanzibar.
- 108. Mheshimiwa Spika**, katika mwaka wa fedha 2022/2023 programu ndogo ya Usimamizi na Uratibu wa Shughuli za Utalii inategemea kutekeleza shughuli zifuatazo: -
- i. Kufanya ukaguzi wa miradi ya utalii ili kujiridhisha na huduma zinazotolewa pamoja na kuweka kumbukumbu sahihi za miradi hiyo.
 - ii. Kukiwezesha kikosi cha Polisi Utalii na Diplomasia kufanya kazi zake kwa ufanisi pamoja na kukipatia mafunzo ili kiweze kutekeleza majukumu yake kwa uweledi.
 - iii. Kuandaa mafunzo kwa maofisa watakaofanya kazi ya kuweka viwango vya mahoteli na bidhaa nyengine za Utalii kwa vigezo vya Jumuiya ya Afrika Mashariki.

- iv. Kuandaa na kurusha hewani vipindi vya redio na televisheni juu ya utalii endelevu na uchumi wa buluu.
- v. Kutoa mafunzo kwa watoa huduma na wadau wa utalii ili kuboresha huduma wanazozitoa kwa wageni pamoja na mafunzo kwa wanafunzi wa skuli za sekondari ili kuhamasisha utalii wa ndani na kuzitumia fursa za Utalii nchini.

109. Mheshimiwa Spika, ili programu ndogo hii iweze kutekelezwa kwa ufanisi katika mwaka huu wa fedha 2022/2023, naliomba Baraza lako kuidhinisha jumla ya **shilingi 564,180,000/=** kwa kazi za kawaida.

Programu ya Tano: Uendeshaji na Mipango katika Sekta ya Utalii na Mambo ya Kale

110. Mheshimiwa Spika, programu hii inajukumu la Kusimamia na Kuratibu Mipango Mikuu, Sera na Tafiti pamoja na Usimamizi na Uendeshaji mzuri wa Rasilimali Watu katika Wizara. Matokeo ya muda mrefu ya programu hii ni kuwepo kwa Usimamizi bora wa Mipango na Uendeshaji wa Rasilimali Watu katika Wizara. Programu hii imepangiwa jumla ya **shilingi 2,778,440,000/=** na itasimamia programu ndogo tatu ambazo ni: -

- i. Utawala na Uendeshaji katika Sekta ya Utalii na Mambo ya Kale. (shiulingi 1,559,095,000/=)
- ii. Kuratibu na Kusimamia Mipango Mikuu ya Wizara. (shilingi 409,741,000/=)

iii. Kuratibu na Kusimamia Utawala, Uendeshaji na Mipango ya Ofisi Kuu Pemba. (Shilingi 809,604,000/=)

111. Mheshimiwa Spika, programu ndogo ya Utawala na Uendeshaji katika Sekta ya Utalii na Mambo ya Kale inatekelezwa na Idara ya Uendeshaji na Utumishi, ambayo ina jukumu la Kusimamia shughuli zote za Utawala, Utumishi, Maendeleo, Wajibu na Maslahi ya Wafanyakazi wa Wizara.

112. Mheshimiwa Spika, lengo kuu la programu ndogo hii ni Usimamizi na Uendeshaji mzuri wa Rasilimali Watu wa Wizara. Huduma zinazotarajiwa kutolewa ni Kujenga uwezo na Mazingira Mazuri ya Kazi kwa Wafanyakazi na Usimamizi wa Mpango wa Manunuzi na Fedha.

113. Mheshimiwa Spika, katika mwaka wa fedha 2022/2023 programu ndogo hii inategemea kutekeleza shughuli zifuatazo: -

- i. Kuendelea kuwajengea uwezo wafanyakazi na kuweka mazingira mazuri wa kufanya kazi.
- ii. Kupima utendaji kazi wa wafanyakazi wa Wizara kwa lengo la kuimarisha utendaji kazi wa Wizara.
- iii. Kusimamia Utekelezaji wa Mpango wa Manunuzi na kusimamia utekelezaji wa Sheria na Kanuni ya Manunuzi na Uondoaji wa Mali za Umma pamoja na Sheria na Kanuni ya Fedha.

- iv. Kuimarisha Matumizi ya TEHAMA katika utendaji kazi wa Wizara.
- v. Kuimarisha mashirikiano baina ya Wadau, Taasisi, Mashirika ya Kitaifa na Kimataifa na Wizara kwa ajili ya Maendeleo ya Sekta ya Utalii na Mambo ya Kale.

114. Mheshimiwa Spika, ili programu ndogo hii iweze kutekelezwa kwa ufanisi katika mwaka wa fedha 2022/2023, naliomba Baraza lako kuidhinisha jumla ya **shilingi 902,726,000/=** kwa kazi za kawaida na shilingi **656,369,000/=** kwa ajili ya Mishahara.

115. Mheshimiwa Spika, programu ndogo ya Kuratibu na Kusimamia Mipango Mkuu ya Wizara inatekelezwa na Idara ya Mipango, Sera na Utafiti yenye jukumu la Kupanga, Kutayarisha, Kuratibu, Kufuatilia na Kutathmini Mipango, Sera, Tafiti na Miradi ya Maendeleo ya Wizara.

116. Mheshimiwa Spika, lengo kuu la programu ndogo hii ni Kusimamia na Kuratibu Mipango Mkuu, Sera na Tafiti za Wizara. Huduma ambazo zinatarajiwa kutolewa ni Uratibu wa Sera na Tafiti, Kuratibu, Kuandaa Bajeti pamoja na Kuratibu na Kusimamia Mipango na Miradi ya Maendeleo ya Wizara.

117. Mheshimiwa Spika, katika mwaka wa fedha 2022/2023 programu ndogo hii inategemea kutekeleza shughuli zifuatazo: -

- i. Kuandaa Mpango wa Utekelezaji wa Sera ya Utalii na Sera ya Taifa ya Makumbusho na Mambo ya Kale.
- ii. Kusimamia utekelezaji wa Miradi ya Wizara kwa kufuatilia na kutathmini kazi zinazofanyika.
- iii. Kuratibu Vikao vya Ushirikiano kwa sekta ya Utalii na Mambo ya Kale kati ya SMZ na SMT.
- iv. Kuandaa maandiko ya miradi yatakayosaidia kupata ufadhili wa miradi inayotekelezwa na Wizara

118. Mheshimiwa Spika, ili programu ndogo hii iweze kutekelezwa kwa ufanisi katika mwaka huu wa fedha 2022/2023, naliomba Baraza lako kuidhinisha jumla **shilingi 300,000,000/=** kwa kazi za kawaida na **shilingi 109,741,000/=** kwa ajili ya Mishahara.

119. Mheshimiwa Spika, programu ndogo ya Kuratibu na Kusimamia Utawala, Uendeshaji na Mipango ya Ofisi Kuu Pemba, ina jukumu la Kuhakikisha kuwa Majukumu, Malengo na shughuli zote za Wizara zilizopangwa zinatekelezwa kwa ufanisi kwa upande wa Pemba.

120. Mheshimiwa Spika, lengo kuu la programu ndogo hii ni Kusimamia na Kuratibu shughuli za Utawala, Uendeshaji na Mipango Mikuu ya Wizara katika Ofisi Kuu-Pemba. Huduma ambazo zinatarajiwa kutolewa ni Uratibu wa Sera, Tafiti na Mipango Mikuu ya Ofisi Kuu-Pemba, Kuratibu Miradi ya Maendeleo na Kuwajengea Uwezo Wafanyakazi na Mazingira mazuri ya kazi.

121. Mheshimiwa Spika, katika mwaka wa fedha 2022/2023 programu ndogo hii inategemea kutekeleza shughuli zifuatazo: -

- i. Kuratibu shughuli zote za Wizara kwa upande wa Pemba.
- ii. Kufuatilia na Kutathmini utekelezaji wa Malengo na Miradi inayotekelezwa Pemba.
- iii. Kuratibu Matamasha ya Utalii yatakayofanyika Pemba
- iv. Kuwapatia Wafanyakazi vitendea kazi vya kutosha ili kuweza kufanya kazi kwa ufanisi zaidi.

122. Mheshimiwa Spika, ili programu ndogo hii iweze kutekelezwa kwa ufanisi katika mwaka wa fedha 2022/2023, naliomba Baraza lako kuidhinisha jumla ya **shilingi 443,564,000/=** kwa kazi za kawaida, **shilingi 366,040,000/=** kwa ajili ya Mishahara. Aidha, ninaliomba Baraza lako liidhinishhe makusanyo kwa programu ndogo ya **shilingi 50,000,000/=**.

K. SHUKURANI

123. Mheshimiwa Spika, kabla ya kuhitimisha hotuba yangu, naomba kutoa shukurani za kipekee kwa Mheshimiwa Rais wa Zanzibar na Mwenyekiti wa Baraza la Mapinduzi, Dkt. Hussein Ali Mwinyi kwa kuendelea kuniamini na kunituwa kuwa Waziri katika Wizara hii ya Utalii na Mambo ya Kale. Niendeleo kumuahidi na kuwaahidi wananchi wote kwa ujumla kwamba nitatumia jitihada, maarifa na ujuzi wangu wote katika

kuhakikisha kwamba sekta hizi za Utalii na Mambo ya Kale zinakuwa kwa kasi na kuleta tija kwa Taifa. Ninamuomba Mwenyezi Mungu anipe nguvu na ujasiri pamoja na kunifanyia wepesi katika kutekeleza majukumu yangu.

124. Mheshimiwa Spika, shukurani maalumu ziwaendee watendaji Wakuu wa Wizara hii, wakiongozwa na Katibu Mkuu Bi. Fatma Mabrouk Khamis, Afisa Mdahimini Pemba, Wakurugenzi pamoja na Wakuu wote wa Taasisi za Wizara kwa kunipa ushirikiano wa hali ya juu katika kipindi hichi kifupi nilichokaa nao, kwa kweli nimekubali kwamba wanafanyakazi kwa kutumia Juhudi, Maarifa, Uadilifu na Umakini Mkubwa katika kuhakikisha kwamba malengo na shughuli za Wizara zinafanikiwa. Kadhalika, nichukue fursa hii kuwashukuru wafanyakazi wote wa Wizara hii Unguja na Pemba kwa kujitolea zaidi katika utekelezaji wa majukumu yao ya kila siku na kuhakikisha kwamba mafanikio ya Wizara yanazidi kupatikana siku hadi siku.

125. Mheshimiwa Spika, kwa namna ya kipekee naomba kuishukuru Ofisi ya Makamu wa Pili wa Rais, kwa jinsi inavyotupa miongozo na maoni ya utendaji kazi wa kila siku kwa Taasisi za Wizara. Vile vile, nitumie fursa hii kuvishukuru Vikosi vya Ulinzi na Usalama vya Zanzibar pamoja na Jeshi la Polisi kwa kushirikiana na kufanikisha kuanzisha Polisi Utalii kwa lengo la kuimarisha ulinzi na usalama wa wageni wetu kwa kipindi chote wanapokuwepo nchini.

126. Mheshimiwa Spika, naomba kuchukua fursa hii kuishukuru Wizara ya Fedha na Mipango pamoja na Tume ya Mipango

kwa ushirikiano mkubwa waliotupa kwa mahitaji ya fedha na ushauri kwa kipindi chote tunapohitaji.

- 127. Mheshimiwa Spika**, naomba uniruhusu nizishukuru Nchi, Mashirika na Taasisi ambazo zimeshirikiana kwa karibu na Wizara ya Utalii na Mambo ya Kale, katika kufanikisha kutekeleza Malengo na Majukumu ya Wizara kupitia sekta zake. Miongoni mwa nchi hizo ni pamoja na Oman, Saudia Arabia, India, Urusi, USA, Brazil, Sweden, Finland na Italy. Aidha, kwa upande wa taasisi na mashirika ni pamoja na UNDP, UNESCO, UNICEF, UNECA, ZATI, ZATO, ZATOGA, HAS, TATO, PATI, JUHIMKO, ZAHEFO, Zanzibar Chamber of Commerce, PBZ, NMB, CRDB pamoja na Mabalizi wote wanaoiwakilisha Tanzania nje ya nchi na vyombo vyote vya habari vilivyopo nchini.
- 128. Mheshimiwa Spika**, naomba kutoa wito kwa wamiliki wa Mahoteli pamoja na nyumba za kulaza wageni kutoa ushirikiano wa kutosha kwa wakusanyaji taarifa za sensa ambayo itafanyika tarehe 23/08/2022. Taarifa hizo zitawahusu wageni waliolala katika nyumba hizo usiku wa kuamkia siku ya sensa. Kupatikana kwa taarifa hizo kutapelekea kufanikisha zoezi hili na kitaifa pamoja na kurahisisha mipango ya maendeleo ya nchi yetu.
- 129. Mheshimiwa Spika**, mwisho naomba kukushukuru wewe binafsi, pamoja na Waheshimiwa Wajumbe wote wa Baraza lako kwa kunisikiliza kwa Utulivu, Umakini na Usikivu wa hali ya juu.

L. MAOMBI YA FEDHA KWA AJILI YA KUTEKELEZA PROGRAMU ZA WIZARA KWA MWAKA WA FEDHA 2022/2023

130. Mheshimiwa Spika, naliomba Baraza lako kujadili kwa kina matumizi ya jumla ya Wizara ya **shilingi 17,289,100,000/=**. Kati ya hizo **shilingi 6,092,000,000/=** kwa kazi za kawaida, **shilingi 3,697,100,000/=** kwa ajili ya Mishahara na **shilingi 7,500,000,000/=** kwa ajili ya utekelezaji wa Miradi ya Maendeleo. Katika jumla kuu ya Wizara limo fungu la fedha la Kamisheni ya Utalii ambalo ni **shilingi 3,025,600,000/=** kwa kazi za kawaida, **shilingi 848,000,000/=** kwa ajili ya Mishahara. Aidha, naliomba Baraza lako liidhinishhe makusanyo ya mapato ya **shilingi 7,200,000,000/=** kwa fedha zinazoingia katika Mfuko Mkuu wa Serikali.

M. HITIMISHO

131. Mheshimiwa Spika, kwa heshima na taadhima nawaomba Wajumbe wa Baraza lako Waipokee, Waijadili, Watushauri, Watuelekeze na baadae Watupitishie bajeti hii ya Wizara ya Utalii na Mambo ya Kale.

132. Mheshimiwa Spika, Naomba Kutoa Hoja.

**Mheshimiwa; Simai Mohammed Said (MBM),
Wizara ya Utalii na Mambo ya Kale,
Zanzibar.**

VIAMBATISHO

KIAMBATISHO 1A

MCHANGANUO KWA TAASISI ZISIZOPOKEA RUZUKU KWA MWAKA WA FEDHA 2021/2022

TAASISI/ IDARA	MAELEZJO	BAJETI YA JULAI 2021 - 2022	FEDHA ZILIZOPATIKANA JULAI -MACHI 2021/2022	ASILIMIA
Ofisi kuu Pemba	Mishahara	435,512,715.00	300,495,295.00	69.00
	M/Mengineyo	150,000,000.00	73,947,665.70	49.30
JUMLA		585,512,715.00	374,442,960.70	63.95
Idara ya Mipango, Sera na Utafiti	Mishahara	108,890,817.00	77,639,475.00	71.30
	M/Mengineyo	151,540,000.00	127,968,126.83	84.45
JUMLA		260,430,817.00	205,607,601.83	78.95
Idara ya Uendeshaji na Utumishi	Mishahara	712,657,940.25	502,344,825.00	70.49
	M/Mengineyo	882,547,850.00	355,675,733.07	40.30
JUMLA		1,595,205,790.25	858,020,558.07	54
Idara ya Utalii	Mishahara	197,784,084.00	155,428,250.00	78.58
	M/Mengineyo	80,000,000.00	200,963,335.15	251.20
JUMLA		277,784,084.00	356,391,585.15	128.30
Idara ya Makumbusho na Mambo ya Kale	Mishahara	948,772,446.00	675,263,780.00	71.17
	M/Mengineyo	168,600,000.00	93,803,576.61	55.64
JUMLA		1,117,372,446.00	769,067,356.61	68.83
Kamisheni ya Utalii	Mishahara	718,800,000.00	579,657,220.00	80.64
	M/Mengineyo	1,324,100,000.00	480,000,000.00	36.25
JUMLA		2,042,900,000.00	1,059,657,220.00	51.87
JUMLA MISHAHARA		3,122,418,002.25	2,290,828,845.00	73.37
JUMLA MATUMIZI MENGINEO		2,756,787,850.00	1,332,358,437.36	48.33
JUMLA KU KWA TAASISI ZISIZOPOKEA RUZUKU		5,879,205,852.25	3,623,187,282.36	61.63

KIAMBATISHO 1B

MCHANGANUO KWA TAASISI ZINAZOPOKEA RUZUKU KWA MWAKA WA FEDHA 2021/2022

TAASISI/IDARA	MAELEZO	BAJETI YA JULAI 2021/2022	FEDHA ZILIZOPATIKANA JULAI - MACHI 2021/2022	ASILIMIA
Mamlaka ya Mji Mkongwe	Mishahara	492,300,000.00	416,618,285.00	84.63
	M/Mengineyo	344,200,000.00	104,807,250.00	30.45
		836,500,000.00	521,425,535.00	62.33
JUMLA YA MISHAHARA YA RUZUKU		492,300,000.00	416,618,285.00	84.63
JUMLA YA MATUMIZI MENGINEYO		344,200,000.00	104,807,250.00	30.45
JUMLA KUU YA RUZUKU		836,500,000.00	521,425,535.00	62.33
JUMLA YA MISHAHARA KWA WIZARA		3,614,718,002.25	2,707,447,130.00	74.90
JUMLA YA MATUMIZI MENGINEYO KWA WIZARA		3,100,987,850.00	1,437,165,687.36	46.35
JUMLA KUU YA WIZARA (MATUMIZI YA KAWAIDA)		6,715,705,852.25	4,144,612,817.36	61.72
MIRADI YA MAENDELEO				
Kuimarisha maeneo ya kihistoria		3,500,000,000.00	2,083,992,471.00	59.54
Kuimarisha Utalii kwa wote		2,000,000,000.00	-	-
JUMLA KUU YA WIZARA (MIRADI YA MAENDELEO)		5,500,000,000.00	2,083,992,471.00	37.89
JUMLA KUU YA WIZARA		12,215,705,852.25	6,228,605,288.36	50.99

KIAMBATISHO 1C

MAPATO YALIYOKUSANYWA JULAI 2021 HADI MACHI 2022 MAPATO YANAYOINGIA HAZINA

TAASISI	BAJETI 2021/2022	MAPATO YALIYOKUSANYWA JULAI 2021 HADI MACHI 2022	ASILIMIA
Idara ya Makumbusho na Mambo ya Kale	242,800,000.00	100,210,350.00	41.27
Ofisi Kuu Pemba	25,034,000.00	3,380,000.00	13.50
Mamlaka ya Mji Mkongwe	90,000,000.00	68,605,000.00	76.23
JUMLA NDOGO	267,834,000.00	172,195,350.00	64.29
Kamisheni ya Utalii	5,575,000,000.00	4,038,856,920.06	72.45
JUMLA NDOGO	5,575,000,000.00	4,038,856,920.06	72.45
JUMLA	5,842,834,000.00	4,211,052,270.06	72.07

KIAMBATISHO 1D

FEDHA ILIYOPATIKANA JULAI 2021 HADI MACHI 2022 KWA KILA PROGRAMU NDOGO

Programu ya Uendelezaji wa Urithi wa Mambo ya Kale

TAASISI	BAJETI 2021/2022	FEDHA ILYOPATIKANA JULAI 2021 HADI MACHI 2022	ASILIMIA
Idara ya Makumbusho na Mambo ya Kale	4,617,372,446.00	2,853,059,827.61	61.79
Mamlaka ya Mji Mkongwe	836,500,000.00	521,425,535.00	62.33
JUMLA	5,453,872,446.00	3,374,485,362.61	61.87

Programu ndogo ya Kuratibu na Kuendeleza Utalii

TAASISI	BAJETI 2021/2022	FEDHA ILYOPATIKANA JULAI 2021 HADI MACHI 2022	ASILIMIA
Idara ya Utalii	277,784,084.00	356,391,585.15	128.30
JUMLA	277,784,084.00	356,391,585.15	128.30

Programu ya Utangazaji na Uhamasishaji Utalii

TAASISI	BAJETI 2021/2022	FEDHA ILYOPATIKANA JULAI 2021 HADI MACHI 2022	ASILIMIA
Kamisheni ya Utalii(Idara ya Masoko)	594,110,250.00	95,393,000.00	16.06
JUMLA	594,110,250.00	95,393,000.00	16.06

Programu ya Kuratibu na Kusimamia Maendeleo ya Utalii

TAASISI	BAJETI 2021/2022	FEDHA ILİYOPATIKANA JULAI 2021 HADI MACHI 2022	ASILIMIA
Kamisheni ya Utalii(Idara ya Mipango)	1,448,789,750.00	964,264,220.00	66.56
JUMLA	1,448,789,750.00	964,264,220.00	66.56

Programu ndogo ya Utawala na Uendeshaji Katika Sekta ya Utalii na Mambo ya Kale

TAASISI	BAJETI 2021/2022	FEDHA ILİYOPATIKANA JULAI 2021 HADI MACHI 2022	ASILIMIA
Idara ya Uendeshaji na Utumishi	1,595,205,790.25	858,020,558.07	53.79
JUMLA	1,595,205,790.25	858,020,558.07	53.79

**Programu ndogo ya Kuratibu na Kusimamisha Mipango
Mikuu ya Wizara**

TAASISI	BAJETI 2021/2022	FEDHA ILİYOPATIKANA JULAI 2021 HADI MACHI 2022	ASILIMIA
Idara ya Mipango Sera na Utafiti	260,430,817.00	205,607,601.83	78.95
JUMLA	260,430,817.00	205,607,601.83	78.95

**Programu ndogo ya Kuratibu na Kusimamia Uendeshaji na Mipango ya Ofisi Kuu
Pemba**

TAASISI	BAJETI 2021/2022	FEDHA ILİYOPATIKANA JULAI 2021 HADI MACHI 2022	ASILIMIA
Ofisi Kuu Pemba	585,512,715.00	374,442,960.70	63.95
JUMLA	585,512,715.00	374,442,960.70	63.95

KIAMBATISHO 1E

FEDHA ZILIZOKUSANYWA JULAI 2021 HADI JUNI 2022 KWA KILA PROGRAMU NDOGO

Programu ndogo ya Uendelezaji wa Urithi wa Mambo ya Kale

TAASISI	BAJETI 2021/2022	FEDHA ILYOPATIKANA JULAI 2021 HADI MACHI 2022	ASILIMIA
Idara ya Makumbusho na Mambo ya Kale	242,800,000.00	100,210,350.00	41.27
Mamlaka ya Mji Mkongwe	90,000,000.00	68,605,000.00	76.23
JUMLA	332,800,000.00	168,815,350.00	50.73

Programu ya Kuratibu na Kusimamia Maendeleo ya Utalii

TAASISI	BAJETI 2021/2022	FEDHA ILYOPATIKANA JULAI 2021 HADI MACHI 2022	ASILIMIA
Kamisheni ya Utalii(Idara ya Mipango)	5,575,000,000.00	4,038,856,920.06	72.45
JUMLA	5,575,000,000.00	4,038,856,920.06	72.45

Programu ndogo ya Kuratibu na Kusimamia Uendeshaji na Mipango ya Ofisi Kuu Pemba

TAASISI	BAJETI 2021/2022	FEDHA ILYOPATIKANA JULAI 2021 HADI MACHI 2022	ASILIMIA
Ofisi Kuu Pemba	25,034,000.00	3,380,000.00	13.50
JUMLA	25,034,000.00	3,380,000.00	13.50

KIAMBATISHO 1F

BAJETI INAYOOMBWA NA WIZARA YA UTALII NA MAMBO YA KALE KWA MWAKA WA FEDHA 2022/2023

TAASISI	MAELEZO	BAJETI YA JULAI-JUNI 2022- 2023
Ofisi kuu Pemba	Mishahara	366,040,000.00
	M/Mengineyo	443,564,000.00
JUMLA		809,604,000.00

Sera na Utafiti	M/Mengineyo	300,000,000.00
JUMLA		409,741,000.00
Idara ya Uendeshaji na Utumishi	Mishahara	656,368,000.00
	M/Mengineyo	902,727,000.00
JUMLA		1,559,095,000.00
Idara ya Utalii	Mishahara	244,870,000.00
	M/Mengineyo	401,360,000.00
JUMLA		646,230,000.00
Idara ya Makumbusho na Mambo ya Kale	Mishahara	897,680,000.00
	M/Mengineyo	650,450,000.00
JUMLA		1,548,130,000.00
Kamisheni ya Utalii	Mishahara	848,000,000.00
	M/Mengineyo	3,025,600,000.00
JUMLA		3,873,600,000.00
JUMLA MISHAHARA		3,122,699,000.00
JUMLA MATUMIZI MENGINEO		5,723,701,000.00
JUMLA KU KWA TAASISI ZISIZOPOKEA RUZUKU		8,846,400,000.00

KIAMBATISHO 1G

TAASISI ZA RUZUKU

TAASISI	MAELEZO	BAJETI YA JULAI-JUNI 2022- 2023
Mamlaka ya Mji Mkongwe	Mishahara	574,400,000.00
	M/Mengineyo	368,300,000.00
		942,700,000.00
JUMLA YA MISHAHARA YA RUZUKU		574,400,000.00
JUMLA YA MATUMIZI MENGINEO		368,300,000.00
JUMLA KUU YA RUZUKU		942,700,000.00
JUMLA YA MISHAHARA KWA WIZARA		3,697,099,000.00
JUMLA YA MATUMIZI MENGINEYO KWA WIZARA		6,092,001,000.00
JUMLA KUU YA WIZARA (MATUMIZI YA KAWAIDA)		9,789,100,000.00
MIRADI YA MAENDELEO		
Kuimarisha maeneo ya kihistoria		7,500,000,000.00
JUMLA KUU YA WIZARA (MIRADI YA MAENDELEO)		7,500,000,000.00
JUMLA KUU YA WIZARA		17,289,100,000.00

KIAMBATISHO 1H**BAJETI INAYOOMBWA NA WIZARA YA UTALII NA MAMBO YA
KALE KWA MWAKA WA FEDHA 2022/2023****Programu ndogo ya Uendeshaji wa Urithi wa Mambo ya Kale**

TAASISI	BAJETI 2022/2023 MATUMIZI	BAJETI 2022/2023 MAPATO
Idara ya Makumbusho na Mambo ya Kale	9,048,130,000.00	700,000,000.00
Mamlaka ya Mji Mkongwe	942,700,000.00	250,000,000.00
JUMLA	9,990,830,000.00	950,000,000.00

**Programu ndogo ya Kuratibu na
Kuendeleza Utalii**

TAASISI	BAJETI 2022/2023 MATUMIZI	BAJETI 2022/2023 MAPATO
Idara ya Utalii	646,230,000.00	-
JUMLA	646,230,000.00	-

**Programu ya Usimamizi na Uratibu
wa shughuli za Utalii**

TAASISI	BAJETI 2022/2023 MATUMIZI	BAJETI 2022/2023 MAPATO
Kamisheni ya Utalii()	564,180,000.00	-
JUMLA	564,180,000.00	-

Programu ya Utangazaji na Uhamasishaji Utalii

TAASISI	BAJETI 2022/2023 MATUMIZI	BAJETI 2022/2023 MAPATO
Kamisheni ya Utalii(Idara ya Masoko)	650,616,500.00	-
JUMLA	650,616,500.00	-

Programu ya Kuratibu na Kusimamia Maendeleo ya Utalii

TAASISI	BAJETI 2022/2023 MATUMIZI	BAJETI 2022/2023 MAPATO
Kamisheni ya Utalii(Idara ya Mipango)	2,658,803,500.00	6,200,000,000.00
JUMLA	2,658,803,500.00	6,200,000,000.00

Programu ndogo ya Utawala na Uendeshaji Katika Sekta ya Utalii na Mambo ya Kale

TAASISI	BAJETI 2022/2023 MATUMIZI	BAJETI 2022/2023 MAPATO
Idara ya Uendeshaji na Utumishi	1,559,095,000.00	
JUMLA	1,559,095,000.00	-

**Programu ndogo ya Kuratibu na Kusimamisha Mipango
Mikuu ya Wizara**

TAASISI	BAJETI 2022/2023 MATUMIZI	BAJETI 2022/2023 MAPATO
Idara ya Mipango Sera na Utafiti	409,741,000.00	-
JUMLA	409,741,000.00	-

**Programu ndogo ya Kuratibu na Kusimamia Uendeshaji na Mipango ;
Pemba**

TAASISI	BAJETI 2022/2023 MATUMIZI	BAJETI 2022/2023 MAPATO
Ofisi Kuu Pemba	809,604,000.00	50,000,000.00
JUMLA	809,604,000.00	50,000,000.00

KIAMBATISHO II**MAKADIRIO YA MAPATO KWA MWAKA WA FEDHA 2022/2023****MAPATO YANAYOINGIA HAZINA**

TAASISI	BAJETI 2022/2023
Mamlaka ya Mji Mkongwe	250,000,000.00
Idara ya Makumbusho na Mambo ya Kale	700,000,000.00
Ofisi Kuu Pemba	50,000,000.00
JUMLA NDOGO	1,000,000,000.00
Kamisheni ya Utalii	6,200,000,000.00
JUMLA NDOGO	6,200,000,000.00
JUMLA	7,200,000,000.00

KIAMBATISHO 2

WAFANYAKAZI WA WIZARA YA UTALII NA MAMBO YA KALE AMBAO WAMEKWENDA MASOMONI KWA MWAKA 2021/2022

S/N	JINA KAMILI	JINSI	TAASISI	FANI	KIWANGO	MUDA	CHUO
1.	ND. ALI HAMAD ALI	MME	MAMLAKA YA UHIFADHI NA UENDELEZAJI MJI MKONGWE	MIPANGO MIJI	SHAHADA YA UZAMIVU	MIAKA 3	CHUO KIKUU CHA ARDHI DAR-ES-SALAAM
2.	ND. FATMA ABASS KHAMIS	MKE	UENDESHAJI NA UTUMISHI	MANUNUZI	SHAHADA YA PILI	MIAKA 2	CHUO KIKUU HURIA
3.	ND. ABDILAH ABDI MANZI	MME	UENDESHAJI NA UTUMISHI	UGAVI NA MANUNUZI	SHAHADA YA PILI	MIEZI 18	CBE
4.	ND. SALEH AMEIR MAKAME	MME	UENDESHAJI NA UTUMISHI	UHASIBU	SHAHADA YA PILI	MIEZI 18	TA
5.	ND. MOHAMMED ALI MIRAJI	MME	UTALII	UONGOZI NA UTALII	SHAHADA YA PILI	MIAKA 3	ESKISEHIR OSMANGAZI (UTURUKI)
6.	ND. MGENI KHAMIS JUMA	MKE	UTALII	UONGOZI NA UTALII	SHAHADA YA PILI	MIAKA 3	ESKISEHIR OSMANGAZI (UTURUKI)
7.	ND. IDDI RAJAB HAJI	MME	KAMISHENI YA UTALII	UTAWALA WA UMMA	SHAHADA YA PILI	MIAKA 2	CHUO KIKUU CHA ZANZIBAR (ZU)
8.	ND. AME NASSOR RAJAB	MME	KAMISHENI YA UTALII	UONGOZI NA UTALII	SHAHADA YA PILI	MIAKA 2	HARBIN UNIVERSITY (CHINA)
9.	ND. WAHIDA ALI KHATIB	MKE	UENDESHAJI NA UTUMISHI	RASILIMALI WATU	SHAHADA YA KWANZA	MIAKA 3	KAMPALA INTERNATIONAL UNIVERSITY (UGANDA)
10.	ND. MARYAM MTUMWA JUMA	MKE	UENDESHAJI NA UTUMISHI	RASILIMALI WATU	SHAHADA YA KWANZA	MIAKA 3	KAMPALA INTERNATIONAL UNIVERSITY (UGANDA)
11.	ND. LATIFA SHAIB KHAMIS	MKE	MAMLAKA YA UHIFADHI NA UENDELEZAJI MJI MKONGWE	UHANDISI	SHAHADA YA KWANZA	MIAKA 3	CHUO KIKUU CHA ARDHI DAR-ES-SALAAM
12.	ND. ABDILAH SHAIB KHAMIS	MME	MAMLAKA YA UHIFADHI NA UENDELEZAJI MJI MKONGWE	UHANDISI UMEME	SHAHADA YA KWANZA	MIAKA 3	CHUO KARUME CHA
13.	ND. AMINA RAMADHAN	MKE	MAMLAKA YA UHIFADHI NA UENDELEZAJI MJI MKONGWE	MAWASILIANO YA HABARI (ICT)	DIPLOMA	MIAKA 2	ICPS
14.	ND. HAMAD RAJAB HAMAD	MME	IDARA YA MAMBO YA KALE	UONGOZAJI WATALII	CHETI	MWAKA 1	CHUO KIKUU ZA ZANZIBAR

